БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 134 (8354)
ИЮНИИН 8
СУББОТО
1957 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

ҺҮ ЕХЭЭР ҺААХА САГ ЕРЭЭ

Һү, тоһоной хүн бүхэндэ ...ртэсын талаар Америкын Холбоо... Штадуудые хойто жэлдэ хүсэ...я тула мүнөө ороноймнай кол...зууд болон совхозуудта шанга ...сэл дэлгэрбэ. Һү ехээр һаадаг ...охын тулада колхозууд, совхо...д анхандаа хэрэглэгдээгүй ...арга боломжонуудые бэдэрэн ...оно, үнеэдэйнгээ харууһа, эдеэ...лгые һайжаруулна. Урда урда ...лнүүдэйхидэ орходоо һураггүй ...һү һааха арга боломжо мүн ма...йшье республикын колхозуудта, ...зхозуудта бии. Май һара соо ...хтын аймагай колхозууд үнеэн ...риһөө 167 килограмм һү һаажа, ...дондонойхидо орходоо хоёр да...я ехэ һү абаба. Энэ аймагай Ка...нинай, Сталинай нэрэмжэтэ кол...зууд, түрүү һаалишад бүришье ...ним амжалта туйланхай. Май һа...н һүүлэй 10 хоног соо аймагай ...лхозууд үнеэн бүриһөө 72,6 гэхэ ...али үдэртөө үнеэн бүриһөө 7 ки...граммһаа үлүүтэй һү һааһан бай...

Мүн Тарбагатайн, Прибайкаль...а болон бусад зарим аймагууд ...дынхяараа яһала ехэ һү һаана. ...ай һара соо Иволгын аймагай ...лхозууд һү һаалгаяа горьтойхо...ор дээшэлүүлээ.

Мүнөө иигээд үнеэд бэлшээриин ногоондо сададаг боложо, һү ехээр һааха хэрэгтэ эгээл таарамжатай саг ерэбэ. Манай малшадай зорилго юуб гэхэдэ, июнь һара соо май һарынхида орходоо хоёр дахинһаа ехэ һү һаахын түлөө шангаар тэмсэхэ хэрэгтэй.

Зунай һарануудта һү ехээр һаахын тулада һаалиин гүүртэнүүдые дүршэлтэй һаалишадаар, мал адуулагшадаар бүридүүлхэ хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, ажал хүдэлмэреэ һайнаар мэдэхэ, дүршэлтэй хүнүүд лэ малаа ногоотой газарнуудта бэлшээжэ, саг сагтань уһалжа, һайнаар садхааха, гараха һүень һаажа шадаха байна бшуу.

Зундаа үнеэдые һайнаар бэлшээхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдаха ёһотой. Адуулгашанай бүхы оролдосоёо гарган һайнаар бэлшээгээ һаань, үнеэд һү ехээр гараха, хайша хэрэгээр бэлшээгээ һаань, садаагүй үнеэд һүеэ бүри таташаха болоно бшуу. Үнеэдые иигээд үдэр һунигүй бэлшээхэ хэрэгтэй. Зундаа үнеэд суудхэ соо 18 часһаа бага бэшэ саг соо бэлшэжэ, дуран соогоо уһа ууже байха ёһотой.

Зунай һарануудта үнеэдые гансашье бэлшээгээд байха бэшэ, мүн нэмэлтэ тэжээл эдюулэлсэжэ бай...

Республикын колхозуудта һү һаалгын ябаса тухай

1957 оной июниин 1-нэй мэдээн

Аймагууд	Һү абалга процентээр: Жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ	Һү абалга процентээр: Нёдондоной-хитой сасуулхада	Үнеэн бүриһөө һаагдаһаниинь (килограммаар): Ажахын жэлэй 8 һара соо	Үнеэн бүриһөө һаагдаһаниинь (килограммаар): Тэрэ тоодо май һарада	Үнеэн бүриһөө һаагдаһаниинь (килограммаар): Хахад жэлдэ гүрэндэ худалдагдаха, тушаагдаха һүнэй түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр)
...Кударын	39,2	143,3	606	133	146,6
...ргажанай	43,9	165,4	427	100	116,4
...турын	70,1	201,8	780	132	113,8
...дын	57,3	150,0	750	133	104,3
...уунын	55,2	143,2	627	124	248,1
...каменай	38,8	120,1	287	48	118,1
...играйн	52,4	152,4	624	128	198,2
...волгын	70,0	149,7	749	134	145,5
...банскын	49,4	142,6	691	128	166,4
...жэнгын	42,3	115,7	414	95	69,4
...дарын	62,8	165,0	762	145	198,9
...румканай	60,5	177,1	520	109	127,7
...хтын	67,6	182,5	848	167	112,0
...харшэбэрэй	60,5	163,1	653	119	97,0
...ын	28,4	98,8	55	8	52,1
...рибайкальскэ	52,1	140,5	921	154	204,0
...лэнгын	70,0	161,9	921	143	94,9
...рбагатайн	70,9	163,4	923	151	187,4
...риин	52,7	167,2	437	85	99,3
...нхэнэй	43,7	114,2	483	99	125,5
...риин	54,4	133,6	601	127	67,8
...унтын	40,0	106,1	467	78	97,4
...йто-Байгалай	42,5	80,2	534	89	25,9
СОВХОЗУУД:					
...рдэм»	56,4	211,6	933	154	136,1
...уунын	55,6	138,4	833	138	74,3
...хтын	68,4	142,6	906	138	—
...чурын	58,2	157,7	838	183	—
...ргойн	37,3	117,3	776	139	62,8
...лэнгын	57,7	162,8	711	88	—
...риин	43,1	112,3	432	85	—

Хэрбээ колхоз, фермэ, һаалишан ...хэн иигэжэ эрхимээр ажаллан ...дэлмэридөө һайн амжалта туй...жа байдаг һаа, республикамнай ...раггүй ехэ һү һааха һэн.

Теэд үшөөл олон аймагууд, кол...зууд, һаалишад зунай бэлшээ...ин эхинһээ хойшо һү ехээр һаа...н түлөө эрид шангаар тэмсэнэ...й. Май һара соо үнеэн бүриһөө ...0 килограммһаа бага һү һааһан ...риин, Түнхэнэй, Хэжэнгын, Бар...жанай аймагуудай колхозууд ур...нхяараал гээгдэжэ ябаһан зан...а. Мүн тэрэшэлэн Курумканай, ...харшэбэрэй, Яруунын аймагуу...й колхозууд бага һү һаана.

Зарим нютагуудта үнеэдһээ юун... һүн багаар һаагданаб?

Юундэб гэхэдэ, хамагай түрүүн..., һү ехээр һаахын түлөө ёһотой...ор тэмсэгдэнэгүй. Үнеэд бэлшээ...дэ һайнаар адуулагдажа, сада...раа эдеэлүүлэгдэнэгүй.

Хэдэ хэдэн колхозуудта һаалиин ...үртэнүүд мүнөө болотор үшөө ...алишадаар, дүршэлтэй адуулга...адаар бүридүүлэгдээгүй байһаар. ...эшээлхэдэ, Ториин аймагай хэдэ ...дэн колхозуудта һаалиин гүүртэ...үүд һаалишадаар, адуулгашадаар ...туу.

хада һураггүй ехэ һүн һаагдадаг. Июнь һарын хахадһаа эхилээд ногоон конвейертэ ургуулһан ногоо үнеэдтэ эдюулжэ захалха хэрэгтэй. Үдэр соо нэгэ үнеэндэ 15—20 килограмм ногоон тэжээл эдюулхэдэ таарамжатай байдаг.

Партийна организацинуудай зорилго юуб гэхэдэ, һаалишад, адуулгашадай дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, һү, тоһо, мяханай хүн бүхэндэ хүртэсын талаар Америкын Холбоото Штадуудые 1958 ондо хүсэхэ тухай парти, правительствын табижа байгаа зорилгонуудые малшадта һайнаар ойлгуулха хэрэгтэй.

Республикымнай зарим колхозууд зундаа үнеэдтэ ногоон конвейер эмхидхэхэ хэрэгтэ үшөөл анхаралаа табинагүй. Ногоон тэжээл болгон малдаа эдюулхын тулада тарилга хээгүй колхозууд ойрын үдэрнүүдтэ түсэбэйнгөө ёһоор тарилга хэхэ ёһотой.

Зунай һарануудта һү ехээр һаахын түлөө эрид шангаар тэмсэхэ саг ерээ. Июнь һара соо һү һаалгаяа эрид дээшэлүүлхын тулада колхоз, совхоз, фермэ, һаалишан бүхэн бүхы оролдосоёо гарган тэмсэгты!

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Советскэ Союзай Маршал К. А. Мерецковые Ленинэй орденоор шагнаха тухай

Советскэ Союзай Маршал К. А. Мерецковой түрэһөөр 60 наһа гүй...нэнтэйнь дашарамдуулан, мүн Советскэ Армиин урда тэрэнэй габьяатай байһыень тэмдэглэн, нүхэр **Мерецков** Кирилл Афанасьевичые **Ленинэй** орденоор шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1957 оной июниин 6.

Сэлэнгын аймагай „Коммунизм“ колхозой

СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ УЯЛГА

Һү, тоһо мяханай хүн бүхэндэ хүртэсын талаар Америкын Холбоото Штадуудые ойрын жэлнүүдтэ хүсэхэ тухай Коммунистическэ партиингаа табиһан зорилгые манай колхознигууд сэдьхэлээ ханан, баяр баясхалантайгаар угтаба. Совет арадай урда табигдааша энэ зорилго манай гүрэнэй улам хүсэтэй боложо байһание; социалистическэ хүдөө ажахымнай хурдан түргэнөөр хүгжэжэ байһание элирхэйлэн харуулна.

Һая, мүн манай колхознигууд партиин Центральна Комитедэй, ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Бэшэгтэй танилсажа, зургаадахи табанжэлэй үлөөшэ жэлнүүдтэ хонидойнгоо тоо толгойе хоёр дахинаар олошоруулха, хоёр дахин ехэ нооһо хайшалдаг болохо гэһэн уряаень үнэн зүрхэнһөө һайшаан угтаба.

Иимэ ехэ удхашанартай зорилгонуудай табигдаад байхада, бидэнэр зургаадахи табанжэлэй түсэбөөр хараалһан хэмжээ-ябуулгануудаа зарим талаарнь, жэшээлхэдэ, хонидойнгоо тоо толгой олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ, мяха, һү абалгын талаар дахин хаража үзэбэбди. Тиигээд арга боломжонуулаа тооложо үзөөд, мүнөөнэй табанжэл соо мяха абалгаяа 3,2 дахинаар дээшэлүүлхэ түсэбтэй байһан һаа, 4 дахинһаа үлүүгээр дээшэлүүлхэ гэжэ шиидэбэбди. Хэрбээ 1956 ондо 782 центнер мяха абаһан һаа, 1957 ондо 1146 центнер, 1960 ондо 3255 центнер абахаар шиидэбэбди. 1956 ондо эдлүүриин газарай зуун гектар бүхэндэ 8,1 центнер мяха абаһан байгаа һаа, 1957 ондо 11,8 центнер, 1960 ондо 33,5 центнер абахабди.

Тиихэдэ эдэ жэлнүүдтэ хонидоймнай тоо толгой хоёр дахинаар олошоруулагдаха. Нёдондо 6550-яад хонитой байһан һаа, 1960 ондо 13500 толгой хонитой болохобди. Үүлтэр һайжаруулгын хүдэлмэридэ онсо анхарал хандуулагдажа, эдэ жэлнүүдтэ хонидһоомнай эрхим шанартай, имагтал нарин, нарибтар нооһон хайшалагдадаг болохо. Шэнэ табанжэлэй эсэстэ нёдондонойхиһоо 2,6 дахин ехэ гэхэ гү, али нёдондо эдлүүриин газарай зуун гектар бүридэ 120 килограмм нооһо хайшалһан байгаа һаа, 1957 ондо 159 килограмм, 1960 ондо 329 килограмм нооһо хайшалха ёһотойбди.

Эдэ жэлнүүдтэ гахай, тахяа үсхэлгэдэ ехэ анхарал табигдаха.

Шэнэ табанжэлэй үлөөшэ жэлнүүдтэ үнеэдһээ бүри ехэ һү һаахын түлөө һаалишадайнгаа дунда мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэбди. Хэрбээ 1956 ондо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 609 литр һүн һаагдаһан байгаа һаа, 1960 ондо 1280 литр һаагдаха юм. Ажахын энэ жэлэй үнгэрэгшэ һаранууд соо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 729 литр һүн һаагдаад байна.

Энэ абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхын тула, хамагай түрүүндэ, ниитынгээ малда үбһэ тэжээл, илангаяа шэмэтэ тэжээл ехээр бэлдэхэбди. Энэ жэлдэ 200 гектар дээрэ кукуруза таригдахань. Мүнөө кукурузын тарилга түлэг ябажа байна. Кукуруза барагсаан квадратно-гнездовой аргаар таригдана. Зундаа һайнаар харууһалжа, кукурузын полинуудай га бүриһөө дунда зэргээр 150 центнерһээ бага бэшэ силостэ оруулха ногоон эшэ намаануудые хуряаха зорилготойбди. Намар болотор 1500 тонно орохо силосэй барилга шэнээр хэхэбди. Тиигэжэ мүнөө жэлдэ хамта 3000 тонно гэхэ гү, али үнеэн бүридэ 10 тонноһоо бага бэшэ силос дарахамнай. Саашадаа силос гансашье үнеэдтэ бэшэ, мүн хонидто, гахайнуудта эдюулдэг болохобди.

Мүнөө жэлдэ, мүн ерэхэ жэлнүүдтэ сабшалан һайжаруулгын хүдэлмэри саг үргэлжэдөө ябуулжа, үбһэ ногооной үндэр баян ургаса хуряадаг болохын түлөө тэмсэхэ хэрэгтэй. Мүнөө жэлдэ анха түрүүшынхеэ Сэлэнгэ мүрэнһөө уһа канаваар гаргажа, сабшалангай, таряалангай газарнуудые уһалдаг болохомнай. Малдаа үбһэ, силос болон бусад тэжээлнүүдые элбэг ехээр бэлдэдэг болоходоол нёдондонойхидо орходоо 2—3 дахин ехэ ашаг шэмэ абадаг болохо байнабди.

Ашаг шэмэ ехээр абахын, тоо толгойень түргэнөөр олошоруулхын тулада ниитынгээ малые типовой дулаан байрануудта оруулха хэрэгтэй. Шэнэ табанжэлэй дүүрэтэр малай байранууд жэл бүри олоор баригдажа байха. Мүнөө жэлдэ үнеэдэй, хонидой хошоод байра, тугалай, гахайн нэжээд байранууд баригдахань. Эдэ байрануудай олонхинь баригдажа дүүрэхэ дүтэлөө.

Абааша энэ уялгаяа дүүргэжэ, хэлэһэн үгэдөө хүрэхын түлөө манай колхознигууд мүнөөнһөө шангаар тэмсэжэ захалба, мүрысөөгөө дэлгэрүүлнэ. Энэ жэлдэ хонин бүриһөө хурьга абаһан Цырендоржо Цыреновэй отарынхид ерэхэ намар, үбэлдөө хэнзэлүүлхын тулада 150 хони дахин ороондо оруулха уялга абаа. Колхоз мүнөө жэлдэ һубайрһан, хурьга хаяһан, мүн үбэл эртэ түрэһэн 800 хони ерэхэ намартаа, үбэлэй эхеэр хэнзэлүүлхэнь.

Мал һайнаар таргалуулжа байдаг түрүүшүүл олон. Жэшээлхэдэ, Галсан Будаевай даажа байһан малай гүүртынхид зунай бэлшээриин эхинһээ хойшо һубай малай бэлшээрие жэшээтэ һайнаар эмхидхэнэ. Энэ гүүртынхид мүнөө жэлдэ залуу сарнуудые 3—3,5 центнер шэгнүүртэйгээр, дунда, дундаһаа дээшэ хүсэтэйгөөр, тарганаар гүрэндэ тушааха уялга абанхай. Хабарай сагшье һаань, тээсгэн гүрэндэ тушааһан сарнуудынь дунда зэргээр 3 центнер шэгнүүртэйгээр, дунда зэргэ хүшэтэй гэһэн сэгнэлтэтэйгээр абтаа.

Эрхим ажалай жэшээ харуулжа байдаг һаалишад болон бусад малшад олон.

Орон доторхи хүн бүхэндэ һү, мяха, тоһоной хүртэсын талаар Америкын Холбоото Штадуудые ойрын жэлнүүдтэ хүсэхын түлөө хүдөөгэй ажалшад социалистическэ мүрысөөгөө үргэнөөр дэлгэрүүлэе.

С. Дашиев, колхозой түрүүлэгшэ,
Б. Буянтуев, колхозой партийна организациин секретарь,
Ц. Цыренов, хонишон, **П. Аюров**, комплексно бригадын бригадир,
Г. Будаев, адуулгашан,
П. Губорева, зоотехник,
Г. Машиева, һаалишан.

Н. А. Булганин Н. С. Хрущев хоёр Финлянди ерээ

ХЕЛЬСИНКИ, июниин 6. (ТАСС). Финляндиин Республикын Президентын болон Правительствынь уряалаар ерэһэн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн Н. С. Хрущев хоёр июниин 6-да Финляндиин ниислэл хото Хельсинкидэ буугаа. СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, СССР-эй Культурын министр Н. А. Михайлов, армиин генерал И. А. Серов, Гадаадын худалдаа наймаанай министрын орлогшо П. Н. Кумыкин, армиин генерал М. С. Малинин, СССР-эй МИД-эй коллегиин гэшүүн Л. Ф. Ильичев, СССР-эй МИД-эй Таһагые даагша Ф. Ф. Молочков, СССР-эй МИД-эй Таһагые даагшын орлогшо С. А. Афанасьев гэгшэд Н. А. Булганин Н. С. Хрущев хоёртой хамта ерэлсээ. СССР-тэ байдаг Финляндиин онсо ба бүрин эрхэтэ элшэн сайд Ээро А. Вуори гэгшэ мүн тэдэнтэй хамта ерэлсээ.

Хельсинкиин ехэ вокзал Финляндиин, мүн Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэнхэй байгаа. Финляндиин парламентын түрүүлэгшэ К. А. Фагерхольм, премьер-министр В. И. Сукселайнен, правительствын гэшүүд, юстициин канцлер О. Хонка, Зэбсэгтэ хүсэнүүдые командалагша генерал К. Хейсканен болон тусхай тушаалтай бусад хүнүүд вокзал дээрэ хүндэтэ советскэ айлшадые угтаа.

Советскэ гүрэнэй ажал-ябуулагшадые угтахын тулада, Хельсинки городой гарнизоной хүндэлэлэй харуул вокзал дээрэ жагсаагдаба.

Финляндиин премьер-министр В. И. Сукселайнен СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин хоёр вокзал дээрэ үгэ хэлээ.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй сессидэ хабаадахаяа советскэ делегаци Коломбо мордобо

Июниин 10-һаа эхилээд июниин 16 болотор Цейлоной ниислэл хото Коломбодо Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй сесси болохонь.

Бүмбэрсэг дэлхэйн табан түбиин эб найрамдалай хүдэлөөнэй түлөөлэгшэд тэрээндэ хабаадахань. Хүсэеэ нэгэдүүлэн, эб найрамдалай түлөө хамтаараа ябуулха тэмсэлэй шухала асуудалнуудые тэдэнэр зүбшэн хэлсэхэ.

Июниин 6-да эб найрамдалай тала баримталагшадай советскэ делегаци «ТУ-104» самолёдоор Цейлон ошохоор мордоо.

„АМЕРИКЫЕ ХҮСЭХЭБДИ“ ГЭЭД МЕХАНИЗАТОРНУУД МЭДҮҮЛНЭ

Һаядаа Загастай нютагаар ябахада, «Малһаа ашаг шэмэ абалгаар Америкые хүсэхэ», «США-тай мүрысөөд үзэхэ» хэрэгтэй гэһэн үгэнүүд хаа хаанагүй дуулдажа байдаг болоо.

КПСС-эй ЦК-гэй, ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй хандалгабэшэгтэй танилсаад, мүн нүхэр Хрущевой хэлэһэн үгэнүүдые дуулаад байхадаа, эндэхи колхознигууд зургаадахи табанжэлэй түсэбөөр хараалһан хэмжээ-ябуулгануудаа дахин хаража, хэрэглэгдээгүй арга боломжоёо элирүүлжэ, социалистическэ шэнэ уялга абаба. Хэрбээ энэ колхоз нёдондо 19 мянга гаран хонитой байһан һаа, 1959 ондо 40 мянган хонитой, 1960 ондо 45 мянган хонитой болохо зорилго урдаа табяа. Мүн тэрэшэлэн эдэ жэлнүүдтэ нёдондонойхиһоо 2—3 дахин ехэ һү, мяха абахаар хараалагдаба.

Энэ абаһан уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын тулада Сталинай нэрэмжэтэ колхозойхид Сэлэнгын МТС-эй механизаторнуудтай хамта шангаар тэмсэжэ захалаа. Һубай мал харагшад малаа һайнаар таргалуулхын, һаалишад зунай һарануудта һү һааляа бүри ехээр билтаруулхын, хонишод хурьгадаа һайнаар түлжүүлхын, хонидойнгоо нооһые саг болзортонь хайшалжа абахын, олон хонидые хэнзэлүүлхын түлөө оролдожо байна. Мүн поли дээрэ хүдэлжэ байһан механизаторнууд, сабшалан уһалжа байһан луговодууд, малай байрануудые барижа байһан барилгашад бултадаан «Америкые хүсэхэ» гэһэн нэгэн һаналтайгаар, нэгэ уг зорилготойгоор ажаллажа оробо.

—Ехэшье, харюусалгатайшье зорилго табяад, ажаллажа байнабди. «Америкые хүсэхэ» гэжэ шиидэһэн хадаа, хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ, нэрээ һанаха ёһотой болонобди. Малай ашаг шэмые хоёр—гурба дахин ехээр абахын тула хамагай түрүүндэ үбһэ тэжээл, илангаяа шэмэ ехэтэй тэжээлнүүдые урдынхиһаа һураггүй элбэгээр бэлдэхэ ёһотойбди,—гэжэ колхозой агроном Сампил Дамбиевич Цыренжапов хөөрэнэ.

...Обоото гүбэй гэжэ нютагай үргэн ехэ поли, 340 гаран гектар талада үргэлжэ хабтайһан энэ поли дээрэ мүнөө жэл тэжээлэй шэмэтэ ургамал—кукуруза таригдажа байнхай. Хойноо «СКГ-6» сеялкэ шэрэһэн хүри улаан «Беларусь» маркын хоёр тракторай энэ полиин дундуур урагша—хойшоо тооһо бурьюулан һэлгэсэлдэжэ байхань харагдана.

—Тээ тэрэ баруун талаарнь хойшолжо ябааша тракторые манай дүршэл ехэтэй тракторист Дамдин Гомбожапович Нимажапов жолоододог юм. Хүбүүднай һүүлэй үдэрнүүдтэ хоёр станци тодхоод ажаллажа, һаадгүйгөөр ябадаг болоо,—гээд колхозой түрүүлэгшэ Бадма Нимаевич Нимаев хүхюутэйгээр хөөрэнэ.

Түрүүшын үдэрнүүдтэ зарим тэды һамшалта болоһоншье һаа, кукуруза тарижа байгаашад һүүлэй үедэ оролдосотойгоор ажаллажа байнхай. Ажалаа түргэдхэхын тулада хоёр станци тодхоод, «СКГ-6» маркын сеялкээр кукурузаяа квадратно-гнездовой аргаар тарина. Тиигэжэ нэгэ агрегат үдэртөө 6 гектар газарта квадратно-гнездовой аргаар кукуруза тариха түсэбтэй аад, 10 га хүрэтэр таридаг болоо. Хоёр станци тодхоод ажаллахада юугээрээ һайн бэ? Хэмжүүрэй хоёр проволоко татагдадаг тула сеялкын агрегадай нэгэ эрьеэд ерэхэдэ, нүгөөдэ хэмжүүрэйнь проволоко бэлэн татагдашанхай байгаад, трактор һаадгүйгөөр тарижал байдаг бшуу. Урдань ганса станцяар ажаллахадаа агрегат нэгэ эрьеэд, хэмжүүрэй проволокые саашань абаашажа, дахилтын эрьесэдэ бэлдэн татажа тааруултар удаан саг соо хүлеэжэ байдаг байгаа бшуу.

Эндэ кукурузын тарилга майн 27—28-наар эхилһэн юм. Нүхэр Нимажаповай агрегат хэдэхэн хоног соо жара гаран гектарта кукуруза һайн шанартайгаар таряад байна. Энэ агрегат мүнөө жэл 270 гектарта кукуруза тариха уялгатай. Харин колхоз бүхыдөө 614 гектарта энэ шэмэтэ ургамалые тариха түсэбтэй. Гектар бүриһөө 130—160 центнер силостэ оруулха ногоон эшэ намаануудые хуряажа, үнеэн бүридөө 10 тонноһоо бага бэшэ, хонин бүридөө центнерһээ бага бэшэ кукурузын силос бэлдэхэ зорилготойгоор колхознигууд, механизаторнууд ажаллана.

Кукурузын поли хоёр—гурба дахин элдүүрилэгдэжэ, зундаа буртаг үбһэ ногоогүйгөөр, зөөлэхэнөөр байлгагдаха юм. Мүнөө зундаа эшэнүүдэйнь ургажа байха үедэ кукурузын полидо самолёдоор нэмэлтэ тэжээл оруулагдахаар хараалагдана.

Иигэжэ Загастай нютагай колхознигууд болон механизаторнууд «США-тай мүрысэхын» түлөө шэн зоригтойгоор ажаллажа захаланхай.

—Үбһэ тэжээл, илангаяа шэмэтэ тэжээл бэлдэхэл гээшэбди. Малаа таргалуулха, түргэнөөр үдхэхэ, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ зорилгые бэелүүлхэ хэрэгтэ бидэшье хубитаяа оруулхабди,—гэжэ кукуруза тарижа байһан механизаторнууд мэдүүлнэ.

Д. Цыренжапов, манай корреспондент.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Дамдин Нимажаповай агрегадайхид кукуруза тарижа байна.

Ойлгуулламжын хүдэлмэриин аша үрэ

Айкомой бюрогой һүүлээр Бата Максарович Балагта нютагта ерэжэ, Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой хамтын суглаанда байлсаба. Колхознигууд тэрэнэй хэлэһэн үгые анхаралтайгаар шагнаһанай удаа хэдэ хэдэн юумэ асууба. Үгэ хэлэлгэн болоо. Ажалаа саашадань эрид һайжаруулангүй, энэл хэбээрээ ажаһууха ёһогүйбди гэжэ колхознигууд мэдүүлбэ. Тиигээд Бата Максаровичые колхозой түрүүлэгшээр һунгаха гэһэн дурадхалые һайшааһан зон гараа үргэг гэжэ суглаа хүтэлэгшын хэлэхэдэ, тон олон гар өөдөө ёдойлдошоо һэн.

Иигэжэ гуша мянгатанай нэгэн Бата Максарович Марзаев аяар холын Аха нютагай гээгдэнги колхоздо түрүүлэгшээр һунгагдаһан байгаа.

Шэнэ түрүүлэгшэ артелиин гүүртэ, отарануудаар ябажа, ажал хэрэгтэйнь танилсаба. Адуу малай байра байдал һанаһанһаань муу байшоо. Малай харууһалга, эдеэлүүлгэ ехэ муу байба.

Отара, гүүртэнүүдээр ябажа, малшадай байра байдалтай танилсаһанай удаа Бата Максарович малшадай суглаа зарлаха гэжэ шиидээ. Суглаанай болоһон үдэшэ хоёр һаалишан ажаллахагүйбди гэжэ таһа арсаба. Энэнь шэнэ түрүүлэгшые тиимэ ехээр гайхуулбагүй. Энээнһээшье болохо бэрхэшээлнүүд ушарха, тэдэниие дабаха хэрэгтэй. Харин мүнөө зоной зориг бадаруулжа, үүсхэл хэшээлыень дэбжээхэ шухала байба. Теэд юунһээ эхилхэб? Энэ асуудал Бата Максаровичын ой ухаанһаа гаранагүй. Имагтал, уряалай олон элдэб үгэ хэлэлгээр зониие зоригжуулхагүйш.

Хамагай түрүүн малай харууһалгые һайжаруулжа, һү абалгые дээшэлүүлхэ гэжэ шиидэгдэбэ.

—Һаяар малдаа үбһэнһөө гадна, концентрированнэ тэжээл үгэдэг болохобди,—гэжэ Бата Максаровичын хэлэхэдэ малшадай шэг шарайда баярай тэмдэг үзэгдөө һэн.

— Хаанаһаа абаха гээшэбибди? —гээд нэгэ һаалишан асууба.

—Аймагай центрһээ асарагдаха. Тэрэнээ гамтай гэгшээр малдаа үгэхэ зэргэтэйбди,—гээд түрүүлэгшын хэлэхэдэ, «малай хашаа хорой соо кормушкануудые хэжэ табибал һайн байгаа» гэжэ һаалишадай нэгэн дурадхаба.

— Тон зүб юумэ хэлэбэт,—гэжэ түрүүлэгшэ һайшаагаад, кормушкануудые хэхэ даалгабари тэрэ дороо үгөө бэлэй.

Хойто үдэрынь Бата Максарович Хасуурин нютагта ошожо, тэндэхи гүүртын малшадтай хөөрэлдөө үнгэргэбэ. Хүдөө ажахын артелиин Уставые нарин нягтаар сахиха гээшэ колхознигуудай нангин уялга гэжэ ойлгуулба.

Иигэжэ шэнэ түрүүлэгшэ хоёр-гурбан һарын туршада колхозой фермэ, гүүртэнүүдээр үдэр бүри ябажа, малшадай дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулба. Малай харууһалга, эдеэлүүлгые һайжаруулгаар эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри хээ. Шэнэ түрүүлэгшэдэ артелиин эдэбхитэд, коммунистнар—Базаров, Самбялов, Бартаев, Аюшеева болон бусад ехэ туһа хүргэжэ, зон нүхэдэйнгөө зориг бадаруулалсаа.

Малшадай байра байдалые һайжаруулха талаар колхозой правлени ехэ хүдэлмэри хэбэ. Малшадай ажаһуудаг бүхы гэрнүүд заһабарилагдаа, сагаадагдаа. Гүүртэ, отара бүхэндэ улаан булангууд бии болгогдожо, гоёон шэмэглэгдээ. Уряа, лозунгнууд хадагдаа. Хүдэлмэриин дүнгүүдые харуулха Доска бии болгогдобо. Эгээн түрүүн энэ Доскада артелиин түрүү һаалишан Цыпил Гармаевагай нэрэ бэшэгдээ һэн. Цыпил Гармаева олон жэлдэ һаалишанаар ажаллажа, дүй дүршэлтэй болоһон юм. Түрүү һаалишан шадабари багатай залуу һаалишадые мүнөө һургажа захалаа. Һаалишад болон малшадай хоорондо социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрбэ.

Артелиин ажахые саашадань хүгжөөхэ тухай асуудалнууд правлениин заседани, парторганизациин суглаан дээрэ ходо табигдадаг болобо. Олороо хэлсэһэн оншотой гэлсэдэг. Үнэхөөрөө оншотой һайн байһыень Бата Максарович урдандаашье айкомой секретарь ябахадаа һайн мэдэдэг байһан аад, мүнөө бүри ойлгобо.

Колхозой парторганизацидашье хубилалта болоо. Аймагай центрһээ колхоздо ажаллахаар ерэһэн коммунистнар Н. Сыбденов, С. Сыренов, комсомол басаган Х. Аюшеева гэгшэд үүсхэл хэшээл гаргажа, малай байрануудые шэнээр бариха, социалистическэ мүрысөө эмхидхэн хүтэлбэрилхэ, залуу малшадые һурган хүмүүжүүлхэ тушаа эмхидхэлэй горьтойхон хүдэлмэри хэһэн байна.

Малай харууһалга, эдеэлүүлгын һайжархатай хамта ашаг шэмэнь дээшэлбэ. Малшадай дунда ганса нэгэн бэшэ, харин хэдэн түрүүшүүл шалгаржа захалба. Түрүү һаалишан Цыпил Гармаевагай нэрэтэй зэргэлээд, шэнэ түрүүшүүлэй нэрэнүүд бэшэгдэбэ. Тэдэнэй тоодо һаалишад Т. Балданова, Х. Хумаева болон бусад оролсонхой.

Ажахын жэлэй үнгэрөөд байхада, колхоз урда жэлэйхидэ орходоо 33 мянган литр һү ехээр һааһан байба. Колхозой олзо доход мүн лэ ехэ болоо. Колхознигуудай ажалта үдэртэ 6 түхэриг 70 мүнгэн хубаагдаа. Артелиин гэшүүн Дулма Унжуева ажалта үдэртөө 13 мянган түхэриг мүнгэ, 56 килограмм тоһо абаба. «Ажал хэхэдэ ама тоһодохо» гэжэ дэмы хэлэгдэдэггүй бшуу. Теэд «ажалша зон хэ хэһээр урмашаха» гэжэ эндэхи зон түрүүшынгээ амжалтаар һанаагаа амарангүй, дам саашаа дабшан ороо.

Жэлэй турша соо нютагай ажабайдалда болоһон хубилалтануудай эгээл һайн юумэнь юуб гэхэдэ, колхоз бэрхэ һайн хүдэлмэрилэгшэдтэй болоо, ажалаа һэргээхэ арга замаа мэдэжэ абаа. Урда жэлнүүдтэ фермэ дээрэ ажаллаха хүнүүд олдодоггүй бэлэй. Харин мүнөө тад ондоо болонхой. Фермэ дээрэ ажаллаха дуратайшуул мүнөө олон. Энээниие юугээр тайлбарилхаб гэхэдэ, малшадай ажалай түлөөһэн һайжараа, малшад магтаалта хүнүүд болонхой.

Колхозой гэшүүд Октябриин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ социалистическэ уялгануудые абаад, мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэн юм. Мүнөө эндэхи хүн зон партиин ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь нүхэр Хрущевой хэлэһэн үгэтэй танилсаха зуураа, мал ажалай продуктнуудые абалгые эрид дээшэлүүлхэ зорилго бэелүүлгэдэ хубитаяа оруулалсаха гэжэ шиидэнэ. Колхознигууд абаһан уялгаяа дахин хаража үзөөд, энэ жэлдэ эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ 35 центнер мяха, 90,8 центнер һү, 60 килограмм нооһо абаха зорилго табиба. Мяха абалгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал табигданхай. Мүнөө эндэ 472 толгой мал илгагдаад шахалганда табигданхай.

Малаа саашадань олошоруулхын тулада байра олоор бариха шухала. Тиимэһээ Балагтын колхознигууд энэ жэлдэ 200 толгой хонинной багтаха нэгэ байра, 100 толгой тугалай байха нэгэ байра, малшадай байха хоёр шэнэ гэр барихань.

Хэгдэхэ юумэн үшөө ехэ. Дутагдалнууд олон. Бэрхэшээлнүүд дайралдана. Теэд эдэ бүгэдэ бэрхэшээлнүүд амжалтатайгаар дабагдаха. Энэнь юун дээрэһээ харагданаб гэхэдэ, Балагтын колхознигууд барандаа ажалдаа хам оронхой. Нютагай зон мүнөө ехэ үүсхэлтэйгээр хүдэлнэ.

Зон нүхэдэйнгөө зориг бадаруулжа шадаһан гуша мянгатанай нэгэн Бата Максарович Марзаев болон артелиин гэшүүдэй үүсхэлтэ ажалда үнэн зүрхэнһөө амжалта хүсэе.

Д. Янданов.

Үндэгэ тушаажа дүүргээ

МУХАРШЭБЭР. Хонхолойн МТС-эй харьяата Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз үндэгэ тушааха түсэбөө аймаг дотор түрүүлэн дүүргэбэ.

Энэ жэлдэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз тахяа, шубуу тэжээхэ хүдэлмэри һайнаар эмхидхэнэ. Ажахын жэлэй найман һара соо тахяа бүриһөө 62 үндэгэн абтаа. Агууехэ Октябриин 40 жэлэй ойе угтуулан эндэхи шубуушад тахяа бүриин 85-һаа үсөөн бэшэ үндэгэ абахаар шиидэнхэй.

Тус колхоз үндэгэ худалдаха түсэбөө июниин нэгэндэ дүүргээд, тэрээнһээ гадуур 7 мянга гаран үндэгэ гүрэндэ худалдаа. Мүн аймагай Хрущевой, Калининай нэрэмжэтэ колхозууд үндэгэ тушаалгаяа дүүргээ.

Манай корр.

Агууехэ Октябриин 40 ойн хүндэлэлдэ

Дамжуулгын Улаан туг, мүнгэн шан барюулагдаба

Республикын модошодой дунда Октябрьска революциин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй дүн һара бүри гаргагдана.

Һүүлшын дүнгэй ёһоор Байкальска леспромхозой Соболихиин модо бэлэдхэлэй пункт (начальнигынь нүхэр Дахин, цехынь комитедэй түрүүлэгшэ Загвоздин) апрель һарада модо бэлэдхэлгээр түсэбөө 188 процент, модо шэрэлгээр — 147 процент дүүргэжэ, ой модоной промышленностиин дамжуулгын Улаан туг 10 мянган түхэригэй нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар абаа.

Хоёрдохи мүнгэн шанда Хандагатайн леспромхозой Горхоной модо бэлэдхэлэй пункт, гурбадахи шанда Шулуутайн леспромхозой Тамахтайн модо бэлэдхэлэй пункт хүртөө.

Мастерска участогуудай дундаһаа Баргажанай леспромхозой нүхэр Меньшиковэй даадаг участогайхид жэлэй эхинһээ хойшо һара бүри түрүү һуури эзэлжэ-ябана. Энэ участогайхид 4 һара удаагаар дамжуулгын Улаан туг, нэгэдэхи мүнгэн шан абажа гараа.

Хоёрдохи һуурида Эрийскэ леспромхозой нүхэр Щербаковой, Шулуутайн леспромхозой нүхэр Кравцовой даадаг участогууд гараба.

Гурбадахи һуури Черемуховско леспромхозой мастер нүхэр Сычев, Шулуутайн леспромхозой мастер нүхэр Терентьев гэгшэдэй даадаг участогууд эзэлжэ, гурбадахи мүнгэн шанда хүртөө.

Модо бэлэдхэлэй эдэ пунктнууд, мастерска участогууд май һарадашье һайн амжалта туйлаба.

Н. Тюрнев.

500 трактор шэнэдхэгдэн заһабарилагдаа

Ой модоной промышленностиие модо таллуулдаг бүтээсэ ехэтэй тракторнуудаар хангаха, мүн модо таллуулдаг шэнэ тракторнуудые ухаалан зохёожо гаргаха хүдэлмэриие шангадхаха зорилгоор ССР Союзай Министрнүүдэй Совет 1956 оной январиин 30-да «Ой модоной промышленностьда модо таллуулдаг дизельнэ тракторнуудые олоор гаргаха тухай» тогтоол гаргаһан байна. Тэрэ тогтоол дотор 1956—1957 онуудта «КТ—12» маркын газогенераторна тракторнуудые бензинээр ябадаг болгохо тушаа СССР-эй Ой модоной промышленностиин оруулһан дурадхал хараада абтаһан байгаа.

Тэрэ тогтоолой ёһоор орон доторхи бүхы механическо-заһабарилгын заводууд, центральна заһабарилгын механическа мастерскойнууд «КТ—12» маркын тракторнуудые шэнэдхэн, бензинээр ябадаг болгон заһабарилхаар уялгалагдаһан юм.

Түсэбэй ёһоор 1956 ондо манай «Механлит» завод гол түлэб «КТ—12» маркын тракторнуудта капитальна заһабарилга хэхэ байһан байгаа. Парти, правительствын гаргаһан тэрэ тогтоолые бэелүүлэн, заводоймнай коллектив нёдондо жэлэй июнь һарада «КТ—12» маркын хоёр тракторые шэнэдхэн заһабарилжа эхилээ бэлэй. Миин түлишөөр хүдэлдэг тракторые бензинээр ябадаг болгохо гээшэ тиимэшье бэлэн хэрэг бэшэ байгаа. Шэнэдхэн заһабарилагдаха тракторай ажалайнь бүтээсэ, хүсэниинь түлишөөр ябадаг тракторта орходоо һураггүй ехэ болгогдохо ёһотой байгаа. Тиимэһээ, газогенераторна двигателиие дизелеэр һэлгэхэдэ хүдэлгэгдэдэг частьнуудыень, мүн бусад шухала түхеэрэлгэнүүдыень дууһан ондоо болгохо ушартай болодоо һэн.

Гэбэшье, манай заводой коллектив энэ орёо онһотой машиные шэнэдхэн заһабарилха харюусалгатай хэрэгые нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлжэ шадаа. Ажалайнгаа эршые шангадхан, энэ жэлэй май һарын 30-да заводоймнай коллектив 500-дахи трактораа шэнэдхэн заһабарилжа гаргаба. Энэ үдэр заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, албахаагшад трактор заһабарилдаг цехтэ сугларжа, 500-дахи трактораа шэнэдхэн заһабарилһантай дашарамдуулан, митинг хэһэн байна. Митинг дээрэ тракторна цехын начальник нүхэр И. Перемитин цехынгээ коллективэй, мүн шэнэдхэн заһабарилгада хабаадаһан ондоо цехүүдэй хүдэлмэри, тохёолдоһон бэрхэшээлнүүд тухай тобшохоноор хэлэхэ зуураа, ингэжэ тэмдэглээ:

— Манай заводой коллективэй шэнэдхэн заһабарилжа гаргаһан тракторнууд республикымнай леспромхозуудһаа гадна, мүн Эрхүүгэй, Читын областьнуудта, Красноярска хизаарта эльгээгдэдэг юм. Тэдэ тракторнууднай бүтээсээр эгээ ехэ, модо таллуулдаг шэб шэнэ тракторнууд болоод модо бэлэдхэлэй предприятинуудта эльгээгдэнэ.

Саашадаа үйлэдбэриин технологиие улам һайнаар шудалан, бүри һайнаар ажаллахыень цехынгээ, заводойнгоо коллективые нүхэр Перемитин уряалаа.

Заводой коллектив Октябрьска революциин 40 жэлэй ойн баярай хүндэлэлдэ 750 трактор гэхэ гү, али түсэбһөө гадуур 36 трактор шэнэдхэн заһабарилха уялга абаба.

Тракторна цехын хүдэлмэришэд нүхэд Гудков, Кравцов гэгшэд энэ абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхээр бэлэмди гэжэ митинг дээрэ мэдүүлээ.

Митингын һүүлээр шэнэлэгдээд гараһан тракторые ябуулжа үзэдэг, заводой түрүү хүдэлмэришэн нүхэр Кравцов 500-дахи тракторта һуужа ябуулжа үзэхэдэнь, заводой директор нүхэр П. Бурлов олон хүдэлмэришэдэй альга ташалга дороо лент хайшалжа, 500-дахи трактораа конвейерһээ гаргаба.

Ажал хүдэлмэридөө шэнэ технологиие һайнаар нэбтэрүүлһэнэй ашаар заводой коллектив түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэхэһээ гадна, хүдэлмэриин өөрынь үные нилээд химдаруулһан байна. Гансахан энэ жэлэй түрүүшын 4 һара соо ажалай бүтээсын өөрын үные химдаруулһанай ашаар 84,4 мянган түхэригэй алмалта хэгдээ.

В. Малтугуев.

«Серп и молот» гэжэ Москвадахи заводой коллектив Агууехэ Октябриин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөөндэ оролсоод, жэлэйнгээ түсэбһөө гадуур 6 мянган тонно булад шудхаха, 1600 тонно прокат гаргаха уялга абаһан юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Мартенэй нэгэдэхи цехтэ. Булад шудхагшад Анатолий Субботин (баруун гарһаа), Павел Забегаев мүрысөөнэй дүн шалгажа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Һургуулиин хүдэлмэриие үйлэдбэритэй нягта холбоотойгоор ябуулха

Ц. РАДНАЕВ, КПСС-эй Байкало-Кударын айкомой секретарь

Һурагшадые ниитын ажал хүдэлмэридэ хабаадуулха гээшэ залуу үетэниие хүмүүжүүлэн һургаха хэрэгтэ айхабтар ехэ туһа хүргэдэг юм гэжэ манай парти хододоо тоолодог. Мүнөө һургуулинуудта политехническэ һуралсал һайжаруулха, мүн һургуулинуудые колхозуудтай, предприятинуудтай холбоотой болгохо талаар ехэ арга боломжо бии.

КПСС-эй Байкало-Кударын айком һургуулинуудые үйлэдбэритэй бүри нягта холбоотой болгохо талаар зарим тэды амжалта туйлаа. Бүри нёдондо жэлдэ партиин айком Корсаковска дунда һургуулиин багшанарай дунда суглаа хээд, һүүлээрнь Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой эхин парторганизациин хамтын суглаан дээрэ һургуули колхоз хоёрой хоорондо холбоо барисаа байгуулха тухай уряа гаргуулһан байгаа. Колхозой экономико, мүн соёл болбосоролыень түргөөр хүгжөөхэ хэрэгтэ туһа хүргэхэ зорилгоор һургуули колхоз хоёрой хоорондо иимэ холбоо байгуулха, мүн һуралсалай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие һайжаруулха, һурагшадай дунда политехническэ һуралсал нэбтэрүүлхэ талаар хэдэн хэмжээн эндэ хараалагдаһан байна.

Тиихэдэ һургуулиин коллектив иимэ уялгануудые абаа һэн. Багшанарай, һурагшанарай хүсөөр 200 гектар талмай дээрэ саһа тогтоохо, кукуруза тариха, 25 га газарые наг шэбхээр үтэгжүүлхэ, тиихэдээ гектар бүридэ 20 тонно наг шэбхэ хаяха, 100 центнер үнэһэ болон шубуунай аргал суглуулха;

Хабарай тарилгын үедэ, зундаа үбһэ, таряа хуряалгада эдэбхитэйгээр хабаадаха, илангаяа кукуруза, мүн овощиин культурануудые харууһалха талаар ехэ оролдолго гаргаха;

Ниитын мал ажалда 1000 центнерһээ бага бэшэ үбһэ 1956 ондо сабшажа бэлэдхэхэ, 500 тонноһоо бага бэшэ силос дараха;

Колхозой таряагаа хуряахадань, орооһо тушааха, сэбэрлэхэдэнь, шэрэхэдэнь эдэбхитэйгээр туһалха.

Хүдөө тосхоноо ногооруулхадань колхоздо бодото туһаламжа үзүүлхэ, тусхайлбал, колхозой үйлсэнүүдтэ 500 модо һуулгажа ургуулха;

Һургуулиин бүхы багшанар колхознигуудай дунда улам эдэбхитэйгээр ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулдаг болохо, колхоздо хүдэлмэрилхэ агитаторнуудые багшанарай дундаһаа томилхо, мүн лекци, элидхэл уншаха хүнүүдые томилхо иимэ уялганууд абтаа һэн.

Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз өөрынгөө талаһаа һуралсалай-үйлэдбэриин мастерской барихадань, тусхайлбал, модоной болон түмэрэй дарханай, мүн машинын мастерской байгуулхадань һургуулида туһаламжа үзүүлхэ. Энэ зорилгоор колхоз һургуулида 10 мянган түхэриг, мүн барилгын материал үгэхэ;

Гадна, 1956 ондо һургуулиин хажууда 1 гектар газарта сэсэг модо һуулгаха, энэ хэрэгтэ 20 мянган түхэриг гаргашалха;

Һуралсалай шэнэ жэлдэ саг соогоо, шанар һайнтайгаар бэлэдхэхэдэнь һургуулида туһаламжа үзүүлхэ.

Корсаковска дунда һургуулишье, Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозшье абаһан эдэ уялгануудаа сүм дүүргээ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Корсаковска дунда һургуулиин багшанарай болон Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой эдэбхитэдэй бэшэг «Байгалай колхозник» гэжэ аймагай газетэдэ толилогдожо, колхоз һургуули хоёрые улам нягта холбоотой болгохо талаар бүхы һургуулинууд, колхозууд, промышленна предприятинууд болон аймагай эмхи зургаанууд уряалагдаһан байна. Энэ уряа бүхы һургуулинуудта зүбшэн хэлсэгдээ һэн. Зарим һургуулинууд энэ үүсхэлые эдэбхитэйгээр дэмжэһэн байна. Жэшээнь, Фофоновска долоон жэлэй һургуулиин багшанар Корсаковска һургуулиин уряа 'енъ дэмжэжэ, Сталинай нэрэмжэтэ колхозтой холбоотой болоо. Тус һургуулиин багшанар болон һурагшанар хабарай тарилгада, мүн 1956 оной ургаса хуряаха, силос дараха болон колхозой бусад хүдэлмэринүүдтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан байна. Һурагшанар хахалагдаха 75 га газарые модо, шулуу, түгэсүүлһээ сэбэрлэһэн, 40 га газарта кукуруза, 10 га газарта хартаабха тариһан байна. Мүн тэдэнэр 100 центнер үнэһэ, 32 центнер шубуунай аргал суглуулжа тушаагаа. 22 һурагша зундаа овощь ургуулха хэрэгтэ туһалалсаһан байна.

Тус һургуулиин һурагшад колхоздо хүдэлжэ, 600 ажалта үдэр олоһон, мүнгөөр 1200 түхэриг, мүн арбан центнер таряа абаа. Олоһон мүнгэ, тарянаиинь зарим һурагшадта туһаламжа үзүүлхэ, тэрэшэлэн хүүгэдэй утреннигуудые үнгэргэхэ хэрэгтэ гаргашалагдаа.

Колхоз өөрынгөө зөөреэр һуралсалай мастерскойн байха гэр барижа, хүсэд хүрэхэ түхеэрэлгээр тэрэнээ хангаа. 1956 ондо колхозой зөөреэр һургуули заһабарилагдаһан байна. Энэ жэлдэ колхоз 3200 түхэриг сэнтэй электростанци, мүн электротүхеэрэлгэ һургуулида абажа үгөө.

1957 ондо Фофоновско долоон жэлэй һургуули Сталинай нэрэмжэтэ колхозтой бүри нягта холбоотой болоо. Тиигэжэ һургуулида 25 хүнһөө бүридэһэн огородой бригада, 20 хүнтэй үбһэнэй бригада байгуулагдаа. 12 пионернүүд хэдэн тугалнуудые харууһандаа абаа. Пионернүүд Гоша Ушаков, Галя Орлова, Галя Бичигова, Маня Соловьёва, Поля Дунаева гэгшэд илангаяа һайнаар хүдэлмэрилнэ.

Аймагай һургуулинуудта политехническэ һуралсал саашадаа дэлгэрүүлхэ, һурагшадые ажал хүдэлмэридэ хабаадуулжа, ажалда һургаха зорилгоор партиин айкомой бюро аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаа үнгэргэжэ, һургуулиин бүхы директорнүүдые, һуралсалайнь талые даагшадые, мүн эхин һургуули даагшанарые, колхозой хүтэлбэрилэгшэдые, сельсоведэй түрүүлэгшэнэрые, профсоюзай түлөөлэгшэдые тэрээндээ уриһан байгаа.

Һурагшадай дунда ябуулагдадаг һуралсалай, мүн хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин зарим тэды һайжарбашье, аймагай һургуулинуудта политехническэ һуралсал үшөөл муугаар дэлгэрүүлэгдэнэ гэжэ тэмдэглэгдэһэн байна. Биологиин болон физикэ, математикын предмедүүдые ажал хүдэлмэритэй, аймагай колхоз, предприятинуудай экономикотой холбоогүйгөөр багшанар заана гэжэ тэмдэглэгдээ һэн. Биологи, математика, физикэ, географи, черчениин олон багшанар хүдөө ажахын мэргэжэлтэдтэй нягта холбоотой болоодүй, тиимэһээ хүдөө ажахыда, промышленностьда наукын туйлалта яажа хэрэглэгдэдэг бэ гэжэ һурагшадтаа хэлэдэггүй шахуу байна.

Аймагай һургуулинуудта политехническэ һуралсал бэелүүлхэдэ хэрэгтэй түхеэрэлгэ дуталдадаг. Тиимэһээ һуралсалай мастерскойнуудта, мүн машинануудтай танилсаха гэһэн заняти муугаар үнгэргэгдэдэг байна. Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозтой нягта холбоотой болохо гэһэн Корсаковска дунда һургуулиин һайшаалтай үүсхэлые аймагаймнай зарим һургуулинууд, предприяти болон колхозууд дэмжээгүй. Ленинэй, Хрущевой, Ждановай, Маленковой нэрэмжэтэ колхозууд һургуулинуудта бодото туһаламжа үзүүлээгүй байха юм. Тиимэһээ һурагшадые олоорнь колхозуудта, предприятинуудта хүдэлгэдэг болгохые һургуулиин хүтэлбэрилэгшэдтэ аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаан дурадхаһан байна.

Аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаанай шиидхэбэри бүхы партийна эхин организацинуудта, педагогическа соведүүдтэ болон профсоюзай, комсомолшуудай, мүн түрэлхитэдэй суглаанууд дээрэ, сомоной Соведүүдэй сессинүүд дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ һэн. Партийна эдэбхитэдэй суглаанай шиидхэбэри ямараар дүүргэгдэжэ байнаб гэжэ шалгаха зорилгоор КПСС-эй айкомой бюрогой заседани дээрэ Ойморой дунда һургуулиин директорые шагнаһан байна.

Һуралсалай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие бүри һайжаруулха тушаа хэмжээ-ябуулгануудые олониитын дунда зүбшэн хэлсэһэнэйнгээ ашаар, партиин айком һургуулинуудые колхозуудтай болон предприятинуудтай нягта холбоотой болгохо, һурагшадай дунда политехническэ һуралсал нэбтэрүүлхэ талаар зарим тэды амжалта туйлаһан байна.

Манай аймагта гурбан дунда, дүрбэн долоон жэлэй, хэдэн эхин һургуулинууд бии.

Һурагшадай политехническэ һуралсалдань туһалха зорилгоор Кабанскын МТС, Дубининска загаһанай завод, аймагай зарим колхозууд һургуулинуудта 5 трактор, хоёр комбайн, гурбан культиватор, 4 автомашина, 2 электродвижок үгэбэ. Бүхы һургуулинуудта электричество оруулагданхай.

Һургуулиин хажууда сэсэрлиг садуудые тариха зорилгоор олон колхозууд мүнгэ зөөри, мүн барилгын материал һургуулинуудта үгэнэ. Дунда, долоон жэлэй һургуулинууд мүнөө хабар түрүү һургуулинуудай жэшээгээр жэмэстэ модонуудые тарижа, тэдэниие харууһалжа шададаг болохо зорилго табяа. Гадна, һургуулида һураха үедээ һурагша бүхэн нэгэ жэмэстэ модо тарижа, тэрэнээ ургуулха заншалтай болохонь.

Зундаа колхозой хүдэлмэридэ һурагшадые ябуулха зорилгоор һурагшадай үйлэдбэриин бригаданууд байгуулагдана. Жэшээнь, Корсаковска дунда һургуулида 7—9 классуудай 75 һурагшадһаа үбһэшэдэй бригада байгуулагдаа. Һурагшанарай бригадын хүтэлбэрилэгшэдөөр багшанар П. Н. Бубнеев И. С. Карпов хоёр томилогдонхой. Эрхим һурагшад бригадирнууд болоо.

Үйлэдбэриин бригадануудые һурагшадһаа байгуулха гээшэ политехническэ һуралсал улам дэлгэрүүлхэ хэрэгэй түрүүшын алхамынь мүн. Зорилго юуб гэхэдэ, манай партиин XX съездын абаһан шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлэн, политехническэ һуралсалые улам һайжаруулһанайнгаа ашаар эрдэм ухаагааршье түгэлдэр, ажал хүдэлмэридэшье бэрхэ хүнүүд болгон һурагшадаа хүмүүжүүлхэ ёһотойбди.

ШЭНЖЭЛЭЛЭЙ ОРОНДО

Аймагай газетын нэгэ номер

...үнөө хаа хаанагүй кукурузын ...илга хэгдэжэ байна. Һаяын хэ...эн үдэрнүүдтэ энэ хүдэлмэри ...ргэгдэхэ ёһотой. Манай эндэхи ...э байдалда кукурузын баян ур...а абаха һуури эгээл мүнөө та...дажа байна бшуу. Тиимэһээ энэ ...элмэриие эмхитэй һайнаар үн...гэхэ гээшэ шухалын шухала ...удал болоод байна.

...үнөө хабар хэзээнэйхиһээшье ...н—бороо хуратай, газар шииг... байна. Тарилгаяа һайнаар лэ, ...б квадратгайгаар хэжэл шадаа ...наранай гарамсаар ногоон квад...ууд сагтаал ургажа гараха, тала ...дын шэмэг болохол. Эгээл энэ ...удалда эндэ һаяхан **«Кударин...й колхозник»** гэжэ аймагай га...э нэгэ номеройнгоо түрүүшын ...р зорюулжа гаргаа. «Кукуру... байгаа һаа, мяханшье, һүншье, ...оншье байха! Кукурузын баян ...аса туйлаха!» гэһэн гаршагтай...р энэ газетын түрүүшын нюур ...лнэ. Энээн соо редакциин суг...лжа үгэһэн материал ехэ зохид, ...госотой. Кукурузын аша туһатай ...һые колхозуудай хүдэлмэриин ...шээ дээрэһээ тоо баримтаар ха...улжа, уншагшадтаа һайнаар ойл...лна.

Энэ газетын хүдэлмэриин онсо ...гаань юун бэ гэхэдэ, ямаршье ...удал харуулаа һаа, тодо һоно...р, уншагшадай анхаралые тус...й зорилгодо хандуулан, һониноор ...уулдаг заншалтай. Тус газетын ...руулһан материал уншаад байха...а уншагшад заатагүй газетын ...биһан асуудал бодожо үзэхэ баа...й болодог. Мүнөөшье кукурузын ...а туһа тухай үгэһэн материа...нь һонин.

«Табан килограмм кукурузын ...огоон эшые үнеэндэ эдюулхэдэ ...нэгэ килограмм һүн болоно» гэ...жэ газетэ бэшэнэ.

...нээхэншье бишыхан үгүүлэл ку...рузын тусгаар шэмэтэй, үнеэндэ ... оруулхатай байһые элеэр гэр...лнэ. Тиимэ хадань ногоон кон...йерэй тарилгада кукуруза ехээр ...рэглээ һаа, дээрэ бэшэ гү гэжэ ...лхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ ...эхэн үгэнүүдээрээ газетэ һануул... бшуу.

«Манай колхоздо кукуруза юу ...еөб» гэһэн асуудалаар Ленинэй ...рэмжэтэ колхоздо тусхай вечер ...лоо. Энэ колхозой кукуруза ур...улжа, ямар аша туһа абаһыень ...дэ эли тодоор харуулагдаа. Тус ...лхоз кукуруза тарижа ургуулдаг ...лоһонһоо хойшо ажахыгаа өөдэнь татажа байна. Энэ культура таридаг болохоһоо урид тус колхоз мяха, һү тон багаар абадаг һэн. Энээн тухай газетэ иигэжэ бэшэнэ:

«1954 ондо миин 366 тонно силос дараһан юм, тэрэнь үнеэн бүхэндэ нэгэ нэгэ тонноор хүртөө. Удаадахи жэлдэнь 1146 тонно кукурузын силос колхоз дараһан байгаа. Энээнэй ашаар һүн гансата ехээр һаагдаа. Хэрбээ 1954 ондо үнеэн бүриһөө 447 литр һү һааһан байгаа һаа, 1955 ондо 100 литрээр ехэ һүн һаагдаа. Тиихэдэ 1956 ондо 2500 тонно кукурузын силостэй байхадаа үнеэн бүриһөө 981 литр һүн һаагдаа. Ажахын энэ жэлэй 7 һара соо үнеэн бүриһөө 574 литр һүн һаагдаад байна».

Кукурузын силос гансахан үнеэдтэ эдюулээ бэшэ, харин эхэ хонидто, гахайда үгэлсэдэг юм. Үбһэ тэжээл, тэрэ тоодо кукурузын шэмэтэ силос ехэтэй байжа, колхоз энэ жэлдэ малаа һайнаар ондо оруулаа, һү ехээр һаагаа, мүн мяхашье ехээр абаха юм.

Октябриин революциин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ энэ колхозой гэшүүд бүри ехэ уялга абаа. Мүнөө жэлдэ эдэнэр һү, мяха, нооһо урда жэлэйхиһээ һураггүй ехээр абаха гэжэ шиидээ. Гүрэндэ һү тушааха, худалдаха хоёр жэлэй түсэб дүүргэхэ юм. Эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ гахайн мяха 6 дахин ехээр абаха уялгатай. Абаһан уялгаяа бодотоор бэелүүлхын тулада колхоз малай үбһэ тэжээл улам ехээр бэлдэхэ болоно. Энэ зорилгоор тус колхоз кукурузын ургаса дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ һаналаа табина. Мүнөө жэлдэ гектар бүриһөө 200 центнер эшэ намаа абахаар шиидэнхэй. Кукурузын тарилгада һайса бэлэдхээд, колхоз мүнөө тарилга хэжэ байна. Тиихэдээ «нүхэн бүхэндэнь үтэгжүүлгэ хээд, кукуруза гараар тариха хэрэгтэ аймагай колхозууд ехэ анхаралаа табина» гэжэ газетэ мэдээсэнэ.

Ждановай нэрэмжэтэ колхозой комплексно хоёр бригадада кукуруза гараар тарижа байһан тухай газетэ бэшэнэ. Энэ хүдэлмэридэнь һургуулиин үхибүүд ехэ туһа хүргэнэ. Мүн энэ аймагай бусадшье колхозуудта кукурузын тарилга хэжэ байһан тухай газетэ мэдээсэнэ.

Кударын аймагай газетын хүдөө ажахын шухала шухала асуудалнуудые саг соонь, һайнаар, тодо һоноор харуулдагынь ехэ һайшаалтай байна.

Столовонуудай ажахыда гахай олоор шахадаг болохо

Хэрбээ республикын олон тоото ...йна, столовонуудай дэргэдэ га...й олоор шахаад байбал, эдэ пред...приятинуудай олзо доходынь ни...эд ехэ болохо, бэлдэгдэдэг эдеэ ...олойнь үнэ сэн химдарха байгаа.

Республикын Министрнүүдэй ...вет энэ шухала асуудалые байг...а оной апрель һарада хаража ...өөд, худалдаа наймаанай, ниитын ...еэ хоолой предприятинуудай дэр...дэ 1957 оной турша соо гахай ...оор шахаха түсэб баталһан юм.

Худалдаа наймаанай, ниитын ...еэ хоолой зарим предприятинууд ...хай олоор шахажа эхилээ. Жэ...энь, Улан-Удын столовонуудай ...ест (директорынь нүхэр Роговой) ...э жэлэй нэгэдэхи кварталда 402 ...хай шахан таргалуулаа. Энэ ...ест 1957 оной турша соо хамта ...эрээ 1700 гахай шахаха ёһотой ...м.

Трестын предприятинууд гахайн ...йранyудые бариха түсэбөө сүм ...үргээ.

Гэхэ зуура, Улан-Удын Горпище...рг (директорынь нүхэр Крылов), ...млюйдэхи цементын заводой ...РС, паровозо-вагонно заводой ...РС, Кяхтын, Селендумын худал...а наймаанай конторонууд, гол ...үрэнэй пароходуудай Байгал-Сэ...нгын управлениин ОРС мүнөө ...мотор нэгэшье гахай шахалгада ...бяагүй.

Бурмонкоопсоюзда мэдэлтэй ху...лдаа наймаанай организацинууд...а энэ жэлдэ 1340 гахай шахагдаха ...отой байгаа. Гэбэшье, мүнөө бо...гор нэгэшье гахай шахалгада та...гдаагүй. Бурмонкоопсоюзай нии...н эдеэ хоолой предприятинуудай ...ргэдэ гахай олоор шахаха гээшэ ...йлашагүй шухала байна. Юуб ...хэдэ, эдэ предприятинууд мяхаар ...мор байдаг.

Гэгээрэлэй министерствын хүүгэ...й байшангууд, эдеэ хоолой про...мышленностиин министерстводэ ...эдэлтэй организацинууд, зоовет...иститудай, партийна һургуулиин ...ажахынууд гахай шахаха асууда...ые бүри тооногүй. Дурсагдагша организацинууд оролдоод байбал, гахай олоор шахаха бүхы аргатай.

Бабушкин, Кяхта городуудай, Селендума тосхоной худалдаа наймаанай конторонууд республикын худалдаа наймаанай министерствын зүгһөө хиналтагүй байһан дээрэһээ гахай шахажа үшөө эхилээдүй байһаар.

Бурят-Монголой ой модоной промышленностиин министерствын дэргэдэхи УРС (хүдэлмэришэдые эд бараагаар, эдеэ хоолоор хангаха Управлени) республикадахи худалдаа наймаанай томохон организацинуудай нэгэн юм. Энэ управлениин мэдэлдэ байһан предприятинууд гахай шахаха туйлай ехэ арга боломжотой байбашье, хэрэгсээнэгүй. Яахадааб гэхэдэ, эдэ предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ шанга эрилтэ табигдадаггүй байна.

Хэдэ хэдэн предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд, тэрэ тоодо Улан-Удын Горпищеторгын директор Крылов, республикын ой модоной промышленностиин министерствын УРС-ын начальник нүхэр Зверев, ПВЗ-гэй ОРС-ын начальник нүхэр Макальский бэеынгээ амарые хараад, гахай олоор шахаха хэрэг эрхилхэ дурагүй байна. Гахайн байра бариха, барилгын материалнууд болон тэжээл бэлдэхэ гэхэдэ мүнгэ зөөри үгы байна гэжэ эдэнэр шалтаг баридаг.

Хэрбээ республикын худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой предприятинууд арга боломжоёо зүбөөр хэрэглээд, оролдоод байбал, гахайн мяха ехээр абаха аргатай.

Республикын худалдаа наймаанай министерство, Бурмонкоопсоюз, райисполкомууд болон аймгүйсэдкомууд худалдаа наймаанай организацинууд болон ниитын эдеэ хоолой предприятинуудта шанга эрилтэ табижа, гахай шахаха түсэбыень гурбадахи кварталда дүүргүүлхэ тушаа хэмжээ абаха уялгатай.

И. Михайлов.

Түнхэнэйхидэй жэшээгээр

Агуу ехэ Октябрьска революциин 40 жэлэй ойе угтуулан, хүдөө тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгоё гэһэн түнхэнэйхидэй уряада харюу болгожо, Хориин аймагай ажалшад һуурин газар бүхэндэ культурно-ажаһуудалай гэр байрануудые олоор барихаар хараал анхай.

Аймагай центр Хори тосхондо Хориин сомоной Соведэй үүсхэлээр үйлсэнүүдые ногооруулха талаар горьтойхон хүдэлмэри хэгдэжэ байна. «Центральна», «Советскэ» үйлсэнүүдтэхи гэрнүүдэй палисаднигуудые 10 хүн хэнэ. Хамтадаа 300 метр ута газарта палисаднигууд баригдаха юм. Мүнөө үедэ энэ хүдэлмэри дүүрэжэ байнхай.

Аймагай организацинууд болон эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд палисаднигуудай модо бэлдэһэн, нүхэ малтаһан байна. Элдэб түрэлэй модонууд палисаднигууд соогуур һуулгагдаад, ходо уһалагдана.

Онинборск (Хүтэл Нуур) тосхонойхид хориинхидһоо гээгдэнэгүй. Эндэ һуурин газараа ногооруулхын тула воскресник эмхидхэгдээ. Хэдэн машинаар залуу модо асаржа һуулгаһан байна. Олон шэнэ палисаднигууд хэгдэжэ, хуушануудынь һэльбэгдээ. Красно-Партизанска сельсовет тосхоноо ногооруулха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулна. Тэрэшэлэн «Красный Партизан» колхозой правлени (түрүүлэгшэнь нүхэр А. И. Козлов) культурно-ажаһуудалай барилга олоор хэнэ. 30 хүүгэдэй байха яслиин гэр баригдажа дүүрэхэеэ байна. Энэ барилгые мэргэжэлтэй дархан И. И. Снетков хүтэлбэрилнэ. Яслиин гэр бариһанайнгаа һүүлээр Хунды гэжэ газартахи МТФ-дэ культбаза бариха юм.

Онинборск тосхондо 7 байрын гэр, мүн хушалтатай ток, 4 автомашинын гараж баригдана.

Маленковой нэрэмжэтэ колхоздо өөрынь электростанци баригдажа байна. Октябриин 40 жэлэй ой болотор колхознигуудай гэрнүүд соо Ильичын лампочканууд яларха. Колхозой центрһээ 4 километртэ оршодог Хабсагай гэжэ газартахи МТФ дээрэ культбаза баригдаха юм. Мүнгэтэ гэжэ газартахи хонишодто бани баригдахаар хараалагдана. Мүн колхозой центртэ байрын олон гэр баригдаха байна.

Хасуурта тосхондо180 хүнэй һууритай колхозой клуб бариха модон бэлдэгдээ. Гадна, Хасууртын Адагта «Победа» колхозой МТФ дээрэ культбаза, байрын хэдэн гэр баригдаха юм.

Ашангын сомоной Молотовой нэрэмжэтэ, Анаагай сомоной «Путь Сталина», Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозуудта мүн лэ культурно-ажаһуудалай барилганууд олоор хэгдэнэ.

И. Николаев.

Бэлигтэй дуушан

Хабаровск город. Майн 25-най үглөөгүүр. Советскэ Армиин офицернүүдэй Культурын байшан соо хүн зон дүүрэн. РСФСР-эй Алас-Дурна зонын фестивальна конкурсдо суглараһан олон зуугаад залуушуул бэлиг шадабаряа харуулжа байба...

Хадыень дабуулая гэхэнь гээбы..
Харгынь буртагтай гэбэл гээбы.
Ханилаял хоюулаа гэхэнь гээбы
Хажуудаа нэгэнтэйб гэбэл гээбы гэһэн шог дууе, мүн бусад дуунуудые Яруунын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозһоо ерэһэн Цырен-Дулма Ламхановагай хучир дээрэ өөрөө шадамар бэрхээр наадажа байжа, ирагуу һайханаар дуулахадань альга ташалга нэрьежэ байба.

Нүхэр Ламханова түрэлхиин бэлигтэй хүн. Гоё һайханаар дуулахаһаа, хучир дээрэ наадахаһаа гадна, энэ басаган өөрөө дуунуудые аялгатайнь зохёодог юм.

Бүхэдэлхэйн залуушуулай фестивальда хабаадахаяа Москва ошохо хүндэтэ эрхэ нүхэр Ламхановада олгогдоо.

Залуу дуушанда ехэ амжалта хүсэе!

Ш. Нимбуев.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ Ц-Д. Ламханова дуулажа байна.

Түрүү дүй дүршэлэй һургуули

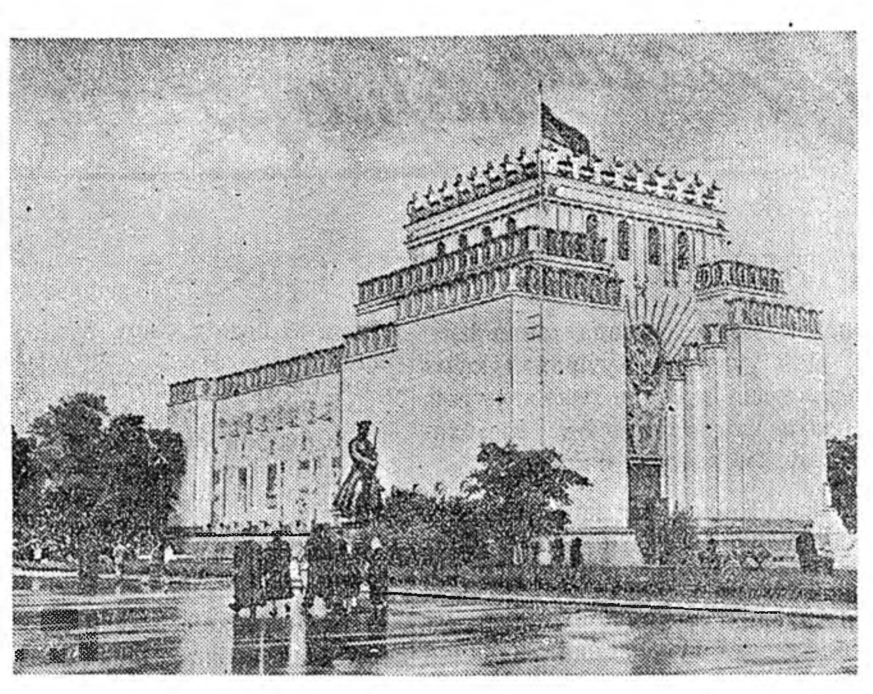

Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкэдэхи колхозуудай талмай дээрэ «Дальний Восток» гэжэ павильон байдаг. Тэрэнэй хажуудань нохойтой пограничнигай һүртэй гоё зураг, уһанай хоёр бассейн бии юм.

Тус павильоной долоон зал соо Приморско ба Хабаровска хизаарнуудай, Камчатска, Амурска, Магаданска, Читын, Сахалинска областьнуудай, Бурят-Монголой болон Яхадай АССР-нүүдэй хүдөө ажахын түрүүшүүлэй дүй дүршэл үргэнөөр харуулагдана. Түрүү колхозууд, МТС-үүд, совхозууд ба хүдөө ажахын новаторнуудай ажал хүдэлмэриин арга дүршэлые дэлгэрэнгыгээр харуулхын тула мүнөө жэлдэ зал бүхэн соо хоёр-гурбан гол шухала темэ илангаяа үргэнөөр харуулагданхай. Жэшээнь, манай республикын залай гол темэнь, хонин ажал, һү һаали ба таряанай ургасые дээшэлүүлхэ ябадал болоно.

Түрүүшын стенд дээрэ Бурят-Монголой республикын промышленностиин амжалта харуулагдана. Паровозой дүрсэ, Галуута-Нуурай шулуу нүүрһэн, элдэб янзын модод, Улан-Удын мяха-консервын ба Баргажандахи загаһанай комбинадуудай консервэнүүд, сэмбын фабрикын нэхэһэн сэмбэ, хилгааһан бүд, хүнжэл, баргажанай булган ба бусад зүйлнүүд табяатай байна. Урдань өөрын промышленностьгүй шахуу байһан Бурят-Монголдо Совет засагай үедэ промышленностиин тон түргэнөөр хүгжэжэ байһые выставкын эдэ экспонадууд гэршэлнэ. Гансахан шулуу нүүрһэ малталга 1940 онһоо 1956 он хүрэтэр хорин хоёр дахин нэмээ.

Үнгэрэгшэ арбан зургаан жэл соо республикын мал ажалай хүгжэлтые харуулһан һонирхолтой диаграмма бии. Үнеэдэй тоо толгой 132 мянгаһаа 144 мянга хүрэтэр, хони ямаад—746 мянганһаа 1275 мянга хүрэтэр, гахай 43 мянгаһаа 113 мянга хүрэтэр олошороо. Малай тоо толгойн нэмэхэтэй хамта ашаг шэмэншье дээшэлээ. Үнгэрэгшэ жэлдэ эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ 78 килограмм нооһон абтаһан байна.

Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой амжалтые харуулһан зүйлнүүд выставкэдэ ехэ һуури эзэлэнхэй. Энэ артелиин үүлтэртэ малай фермэ 81 үнеэнэй тус бүриһөөнь 2797 килограмм һү һаагаа. Тиихэдэ һаалишан П. Жалсанова өөрынгөө харадаг үнеэн бүриһөө 3465 килограмм, Б. Лубсанова 2678 килограмм һү һааһан байна. Үнеэдэй үүлтэр һайжаруулһанай, малдаа шэмэтэ һайн тэжээл бардамаар бэлдэһэнэй ашаар иимэ амжалта туйлагдаа.

Тус артель 25 мянган хонитой юм. Тэрэнэй 15 мянганиинь нарин ба нарибтар нооһотой. Үнгэрэгшэ жэлдэ гансахан хонин ажалһаа 2 миллион 301 мянган түхэригэй олзо оруулагдаа. Түрүү хонишод Бадма Бальдирова, Цырен-Бүтыд Ачитуева хонин бүриһөө 4,6—3,6 килограмм нооһо хайшалжа абаа.

Карл Марксын нэрэмжэтэ артелиин түрүү малшадай фотографи, клуб, һургуулиин, библиотекын ба хүүгэдэй яслиин хүдэлмэриие харуулһан зурагууд выставкэдэ табяатай.

Бурят-Монголой зооветинститудай һуралсалай-туршалгын ажахыдахи үүлтэртэ үхэрэй фермын дүй дүршэлые харуулһан стенд энэ зал соо дүрбэдэхи жэлээ табяатай байна. Энэ фермэ малай тэжээл ба харууһа һайжаруулһанай ашаар һүүлэй дүрбэн жэл соо үнеэн бүриһөө һү һаалгые 936 килограммаар гэхэ гү, али эдлүүриин газарай 100 гектар бүриин 116 центнерээр нэмээгээ. 1956 ондо тус фермэ үнеэн бүриһөө 4786 килограмм, 100 гектарта 390 центнер һү абаһан байна.

— Мухаршэбэрэй аймагай «Искра» колхоз үнгэрэгшэ жэлдэ эдлүүриингээ газарай зуун гектар бүхэндэ 100 килограмм нооһо, 100 эхэ хонин бүриһөө 97 хурьга абажа түлжүүлээ. Энэ артелиин хонишодой дүй дүршэл мүн лэ выставкэдэ үргэнөөр харуулагданхай.

— «Искра» колхозой хонид декабрь, январь һаранyудта хурьгалуулагдаа. Тэрэнэй ашаар хурьгад гарзалхаяа болинхой,—гэжэ Читын областиин Агын бурят-монгол национальна округһоо выставкэдэ ерэһэн экскурсантнарта экскурсовод хөөрэнэ. — Июниин һүүл багаар хурьгадаа эхэһээнь һалгажа таһалдаг. Энэ үеэр ехэ болоһон хурьгадынь өөһэдөө бэлшээридэ ябадаг. Августын 15-һаа сентябриин 15 хүрэтэр хонидоо искусственна аргаар ороондо оруулдаг. Эртэ хонидые хурьгалуулха гээшэ үнэхөөрөөл һайн байна даа гэлсэнэ.

Кабанскын аймагай «Коммунизм» колхозой стендые выставкэдэ ерэгшэд ехэтэ һонирхожо харана. Энэ артель үнгэрэгшэ жэлдэ эдлүүриин газарай 100 гектар бүриһөө 16,5 центнер гахайн мяха абаһан, 510 гахай шахаһан байна. Эхэ гахай бүриһөө 18 поршоонхо, 5 центнер мяха абаа. Артелиин гахайшад туйлаһан амжалтаар һанаагаа амарангүй, ерэхэ жэлдэ 658 гахай шахажа, эхэ гахай бүриһөө 20 поршоонхо, 10 центнер мяха абаха гэһэн социалистическэ уялга үгэнхэй. Эхэ гахай бүриһөө 23—22 поршоонхо абаһан гахайшад А. Купцова, П. Шашина гэгшэдэй фотографи стенддэ табигдаа.

Иволгын аймагай Булганинай нэрэмжэтэ артелиин садовод Г. Попковой хүдэлмэриие харуулһан стенд зал соо бии.

Түнхэнэй аймагай «Путь Ленина» колхоз үнгэрэгшэ жэлдэ 112 гектар талмай дээрэһээ га бүриин 21 центнер «Лютесценс 62» сортын шэниисэ, 1675 гектарһаа га бүриин 15,2 центнер орооһо хуряажа абаһан байна. Тус аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз 853 гектар талмай дээрэһээ гектар бүриин 20,3 центнер шэниисэ абаа.

— Энэ хоёр колхоз һайн лэ ургаса хуряадаг юм байна даа,—гэжэ Агын округой Дылгыровэй нэрэмжэтэ артелиин агроном П. Ангаткин нүхэдтөө хөөрэнэ.—Юрдөөл эдэнһээ жэшээ абамаар!

— Түнхэнэй МТС амяарлан хуряаһанай ашаар ехэ орооһо таряа абадаг байнал,—гэжэ Агын МТС-эй комбайнер Д. Цыбиков ехэ һонирхон тус стендые харана.

Түнхэнэй МТС тракторна хүдэлмэриингөө түсэбые 110 процент дүүргэһэн, нэгэ гектар хахалалгын үнэ сэнгые түсэбэйхиһөөнь 15 процентээр химда болгоһон байна. МТС-эй харьяата колхозууд үнгэрэгшэ гурбан жэл соо 1771 гектар шэнэ газар элдүүрилэн, 100 гектар бүриин 59,4 центнер һү, 15,9 центнер мяха, 48 килограмм нооһо абаа.

Онохойдохи хүдөө ажахын туршалгын станциин бии болгоһон «Онохойская 6» гэжэ люцернэ, Түнхэнэй аймагай «Красный пахарь» колхозой «Диамант» сортын шэниисэ мэшээглэгдэнхэй байна.

Эдлүүриин газарай зуун гектар бүридэ хүдөө ажахын продукт ехээр абаһан колхозууд, МТС-эй дүй дүршэл энэ выставкэдэ харуулагданхай. Мүнөө орон доторнай зуун гектар газар бүридэ 100 центнер мяха, 400 центнер һү абахын түлөө социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэржэ байнхай. Бурят-Монголой зал соо харуулагдаһан түрүү дүй дүршэл республикымнай бүхы колхозууд, совхозууд болон МТС-үүд энэ зорилгоо амжалтатайгаар дүүргэхэ арга боломжотой гэжэ элишэлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Дальний Восток» павильон БМАССР-эй зал соо Читын областиин Агын округой экскурсантнар Дылгыровэй нэрэмжэтэ артелиин агроном П. Ангаткин (зүүн гарһаа), Хангилай МТС-эй электрогагнууршан Т. Жамсаранов, Агын МТС-эй комбайнер Д. Цыбиков, Ждановай нэрэмжэтэ колхозой полевод Барадиев.

Б. Дондоковой текст, **В. Львовой** фото.

„БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭНДЭ" БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„Хайшань хадамналтай гээшэб?"

Иимэ гаршагтай статья манай газетэдэ толилогдоһон юм. «Бургалтайн МТС-эй дэргэдэ нэгэ магазин бии байгаа. Энэ магазин Бургалтайн сельподо мэдэлтэй байжа, эд бараа тэндэһээ абадаг һэн. Удаань Доодо Ториин сельпогой мэдэлдэ үгтэбэ гэлсээд, нэгэ хирэ эд бараа тэндэһээ абадаг болоо бэлэй. Теэд мүнөө эд бараа хаанаһаашье абажа шадахаяа болижо, аргань һалаад, шаргань газардаад байна» гэжэ тус статья дотор хэлэгдэһэн байгаа.

Ториин аймпотребсоюзай правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Пискуновой манай редакцида мэдээсэһэнэй ёһоор, статья дотор хэлэгдэһэн баримтанууд зүб байба. «Ториин аймпотребсоюзай пайщигуудай түлөөлэгшэдэй суглаан болоҗо, энэ асуудал зүбшэн хэлсэгдээд, Бургалтайн МТС-эй механизаторнуудые эд бараагаар таһалгаряагүй хангахын зорилгоор дурсагдаһан магазиниие байгша оной июниин нэгэнэй байдалаар Бургалтайн сельпогой мэдэлдэ үгэхэ гэһэн шиидхэбэри баталан абтаһан байна».

Ага нютагтамнай айлшалжа ерыт!

Хүндэтэ Тархай!

Энэ бэшэгые Ага нютагһаа бэшэжэ байнаб. Ши бү гайха! Юун танигдаагүй хүн бэшэбэ гээшэб гэжэ. Шинии үбгэ эсэгэ Алсагар Мархайе һайса таниха, тэрээнтэй Агын үргэн талаар 1925—1930 оной үедэ һайса ябаһан хүнүүдэй нэгэнниинь бэшэжэ байна. Тиимэһээ нүхэр Тархай, залуу хүн хадашни «ши» гэжэ хандаһуу даа. Хүлисөөрэй! Юрэ дуулбарида, шинии үбгэ эсэгэ Мархай мэндэ һайн ажаһуудаг гэлсэнхэй. Пенсидэ үни гараа бэзэ даа. Тиихэдэ, гушаад оной үедэ, наһатайшье һаа, хурса нюдэтэй, хурдан хэлэтэй хүн ябагша бэлэй. Хёрхоор харагты, дутуу дундые хурсаар шүүмжэлэгты гэжэ бидэ залуушуулые һургадаг байгаа.

Нүхэр Тархай, үбгэ эсэгэдээ Ага нютагһаа Балданжабон гэжэ хүн мэндэ хүргэнэ, анханда танил һэмди, нэгэ уулзажа, хуушанай юумэ хөөрэлдэдэг һаа гэнэ гэжэ хэлээрэй. Гансата нюдөө нээгээд энеэбхилэн, юу хээ хөөрэхэ байха.

Нүхэр Тархай, шамайе үбгэ эсэгээ һажааһан хүбүүн ха гэжэ манай Агаар хэлсэдэг. Тиимэ һаа ши манай хүгжэлтэдэ һаад боложо байһан гансал дутуу дундые шүүмжэлээд, хурса гуурһаараа хадхаад ябадаг бэшэ, мүн урган хүгжэжэ байһан амжалта дэбжэлтээр омогорходог, һонирходог байгаа ёһотойш! Үбгэ эсэгэшни ургажа, хүгжэжэ байһан һайн юумэ харахадаа, гансата энеэбхилдэг заншалтай һэн. Гэбэшье, манай бурят нютагуудта гушаад оной үедэ колхозууд һаяхан тогтожо, ангиин хурса тэмсэлэй орьёлжо байһан үе һэн ааб даа. Тиимэ дээрэһээ ехэнхидээ дайсадые хурса гуурһаараа хадхажал ябадаг байгаа ха юм. Мүнөө тон ондоо болоо гээшэ бшуу. Манай Агын округой колхозууд жэлһээ жэлдэ баяжажа байдаг. Округ соо 30 колхоз бии юм. Тэрэнэй 27-ниинь миллионернүүд болонхой. Колхозуудай мүнгэн олзонь 1956 ондо 61 миллион түхэриг болоо. Тэрэнь 1955 онойхиһоо 19 миллион түхэригөөр дээшээ ургаһан болоно.

Нүхэр Тархай, манай округто айлшалан ерэжэ, манай ажал хүдэлмэриие хаража ошоод, ябаһан газартааярижа, хүрэһэн газартаа хөөрэжэ ябаха аабза гэжэ найданаб. Үбгэн абаяа абаад, ерээрэй. Мархай үбгэншье арсахагүй байха.

Зай, баяртай!

Амаршалагша

Жамьян Балданжабон.

Агын һуурин, Подгорно үйлсын 36.

Унтаха бүреэ улам залхуурна

Нүхэр Тархай!

Манай Закаменда удаан унталгаар баабгайе булиһан хүнүүд бии. Шэнэ саһан дээгүүр санын хурданиие, шандааһанай шангые харуулхаяа басагад, хүбүүд бэеэ зэһэнхэй, бэлэн байба. Зүгөөр, урилдаа ударидаха хүнүүднай бүхы спортивна хэрэгсэлнүүдээ хабтагай үүдэнэй саана, харуу хара суургаар хаажархёод, өөһэдөө унташоо бэлэй. Нойрһоо һэрихыень хүлеэһээр байтар, саһан хайлажа, уһан болоод газарта шэнгэшоо, уурал болоод, өөдөө дэгдэшоо. Хара баабгайшье хашархадаа эшээнһээ гаража, хүбшэ тайга зэдэлгэн хүнхинэбэ. Унтаһан нүхэднай үрөөһэн һүүжынгээ шалахада, унтаридаа эрьелдэхэ зуураа, шатарай турнир хэгты гэжэ үрдиһэн лэ байгаа ха. Урда жэлнүүдтэ хабар болоходо Цакир тосхоноймнай стадион дээрэ гар дамжаһан волейбол газарта унадаггүй, томо бүмбэгэ хүлөөр сохигдон, толгойгоор тодогдон хөөрэжэ ябадаг аад, мүнөө тэндэ зулзагануудаа дахуулһан гахай газар урбуулжа байнхай. Спортивна мүрысөөнэй түлэг үе болошоо. Закаменай аймагай залуушуул тэрээндэ заабол хабаадалсаха ха юм.

Удаан унталгаар баабгайе буляашад—спортивна хэмжээ-ябуулгануудые хэрэгсээнгүй үбэлжөөд, хабаржаад, үшөө дээрэһээнь стадионоо гахайн бэлшээри болгоошод хаана ажалладаг бэ гэбэлтнай Закаменай аймгүйсэдком тээшэ, ВЛКСМ-эй айком тээшэ заагаа һаа, «нуурынь бэшэ, харин нугаһаниинь тудагдаха» байна. Тэдэнэр унтаха бүреэ улам залхуурна. Тэдээниие һэреэхэ арга бии гээшэ гү, нүхэр Тархай?

Ц. Доржиев.

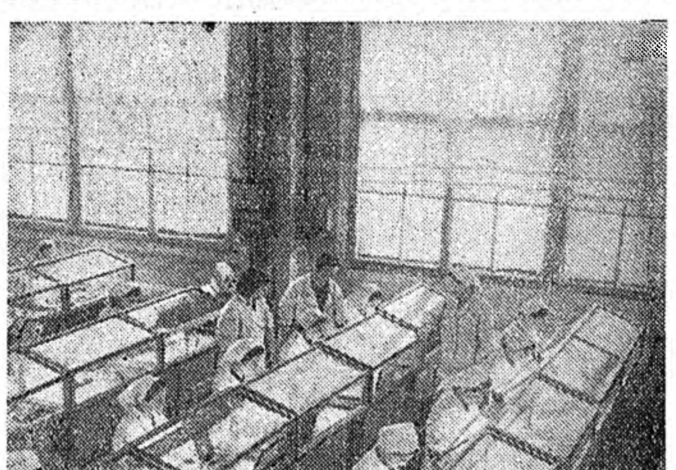

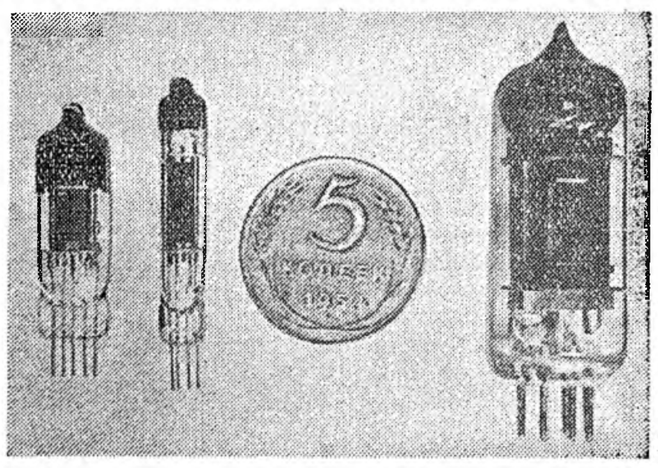

Москвагай электролампова заводой хабсаралгын цехүүдэй нэгэнэйнь хүдэлмэрилэгшэд тон жэжэхэн шэнэ радиолампануудые бүтээжэ гаргахаар бэлэдхэжэ байна:

ЗҮҮН ГАР ТЭЭХИ ЗУРАГ ДЭЭРЭ: онсо жаахан радиолампануудые хабсардаг зал соо хүдэлмэрилэгшэд хүдэлжэ байна:

БАРУУН ГАР ТЭЭХИ ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хоёр онсо жэжэхэн шэнэ радиолампанууд зүүн гар тээнь, пальчикова радиолампа баруун гар тээнь харуулагдана.

ТАСС-эй фотохронико.

Польшын хэлэн дээрэ В. И. Ленинэй зохёолнуудай 34-дэхи том хэблэгдэбэ

ВАРШАВА, июниин 6. (ТАСС). Польшын хэблэлэй агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, «Ксенжка и Ведза» гэжэ номой хэблэл В. И. Ленинэй зохёолнуудай 34-дэхи томые Польшын хэлэн дээрэ хэблэжэ гаргаа.

В. И. Ленинэй зохёол Индонезидэ хэблэгдэбэ

ДЖАКАРТА, июниин 6. (ТАСС). «Нацануудай хуби заяагаа тодорхойлхо эрхэ тухай» гэһэн В. И. Ленинэй зохёол Индонезиин хэлэн дээрэ Индонезидэ хэблэгдээ.

К. Е. Ворошиловай Индонезидэ айлшалһан тухай фильм гараба

ДЖАКАРТА, июниин 6. (ТАСС). СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошиловай Индонезидэ айлшалһан тухай Индонезиин документальна фильм июниин 5-да «Негара» гэжэ ордон соо харуулагдаа. Президент Сукарно, правительствын министрнүүд, бусад олон хүнүүд тус фильм хараа. Тэдэнэр энэ фильмые ехээр һонирхон хараба.

Иорданиин аша туһада харша хэлсээн

ДАМАСК, июниин 5. (ТАСС). Иорданиин король Хусейн Гадаадын хэрэгүүдэй министр Самир Эр-Рифан Англитай хэхэ шэнэ договорой проект бэлэдхэбэ гэжэ «Ан-Наср» газетэ мэдээсэнэ. Энэ договорой ёһоор, Иорданиин аэродромууд 25 жэлээр Англида үгтэхэ гэжэ хараалагдана.

Бүри 1948 ондо Англи Иордани хоёрой договорые болюулха тухай хэлсээнэй хэгдэжэ байхада, аэродромуудые үгэхэ тушаа хэлсээ Англитай хэхыень Иорданиин армиин генеральна штабай начальник байһан Али Абу Нувар болон урдань премьер-министр байһан Сулейман Набулсиһаа король Хусейн эриһэн байна. Гэбэшье, тэдэнэр иимэ хэлсээ хэхэһээ огтолон арсаһан юм гэжэ «Ан-Наср» газетэ бэшэнэ.

Израиль Саудовска Аравида эсэргүү добтолгонуудые хэнэ

НЬЮ-ЙОРК, июниин 6. (ТАСС). ООН-до байдаг Саудовска Аравиин саг үргэлжын түлөөлэгшэ Шейх Абдулла Аль-Хайяль гэгшэ Аюулгүйн Соведэй түрүүлэгшэ болон ООН-эй генеральна секретарь хоёрой нэрэдэ июниин 5-да бэшэг эльгээгээ. «Израилиин сэрэгэй засагаархидай Саудовска Аравида хэдэн дахин добтолго үүдхэһэн хэрзэгы муухай ябадалые» Саудовска Арави тэрэ бэшэг соогоо эрид буруушаана.

Саудовска Аравида хабаатай далайн хилые Израилиин сэрэгэй корабльнуудай дабаһан хэдэн ушарнууд бэшэг соо дурдагдана.

«Израилиин зүгһөө хэгдэһэн эдэ хуули буса ябадалнууд тухай Нэгэдэмэл Нацануудай Организацида болон Аюулгүйн Соведтэ мэдүүлхэдээ, өөрынгөө ороной аша туһые хамгаалхын тула Саудовска Аравиин правительство зохихо хэмжээ абаха эрхэтэй байһан тухайгаа гэршэлэн мэдүүлнэ» гэжэ бэшэгэй түгэсхэлдэ хэлэгдэнэ.

Х. Чойбалсанай нэрэмжэтэ Монголой гүрэнэй университет МНР-эй арад ажахын элдэб һалбаринуудта, соёл болбосоролой эмхи зургаануудта хүдэл дээдэ һургуулитай мэргэжэлтэдые бэлэдхэнэ. Тусхайлбал, врачууд, зоотехнигүүд экономистнууд, математика, физикэ, хими, түүхэ, ба литература зааха багшанар эндэ бэлэдхэгдэнэ. Энэ жэлдэ университедтэ географиин, мүн агрономиин отделениинүүд нээгдээ. Мүнөө университедтэ 2300 шахуу хүбүүд, басагад һурадаг. Гадна, арадай демократиин оронуудһаа ерэһэн залуушуул эндэ һуралсана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Х. Чойбалсанай нэрэмжэтэ университедэй зоологиин таһаг соо.

ТАСС-эй фотохронико.

Социалистическэ лагериин оронуудта гарадаг научно-техническэ литературые англиинхид ехээр һонирхон уишана

ЛОНДОН, июниин 5. (ТАСС). «Коллетс» гэжэ Англиин ном худалдадаг суута фирмэ СССР-тэ, Хитадта болон арадай демократиин оронуудта гарадаг уранһайханай, мүн научно-техническэ литературые Англида эгээл ехээр тараан худалдадаг байна. Энэ фирмэ Лондондо Мьюзеум-Стрит гэжэ үйлсэдэ (британска музейн хажууда) номой шэнэ магазин нээгээ.

Магазинай нээгдэхэ үедэ митинг боложо, Лондоной университедэй хэдэн колледжэнүүдэй профессор болон багшанар байба. «Коллетс» фирмын директор г-жа Э. Рекитт үгэ хэлэхэдээ, социалистическэ оронуудай, илангаяа Советскэ Со[юу]зай эрдэмтэдэй бэшэһэн зохёолнуудые, мүн саг үргэлжэ гаража ба[й]даг газетэ, журналнуудые англи[ин]хид тусгаар ехээр һонирхон уни[ша]на гэжэ мэдүүлбэ. Тиимэһээнь [ма]най фирмэ научно-техническэ [ли]...
худалдаха тусхай шэнэ мага[зин] нээхэ гэжэ шиидхээ.

Социалистическэ оронуудһаа е[рэ]һэн номуудые улам олон хүн уни[ша]даг боложо байна гэжэ «Колле[тс]» фирмын гадаадын литературын [та]һагай директор А. Макдерм[от] ТАСС-эй корреспондентдэ мэд[үүл]лээ.

Атомна, водородно буу зэбсэг туршалгые хорюулхын түлөө Грециин хүн зон тэмсэнэ

АФИНЫ, июниин 6. (ТАСС). «Авги» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, атомна, водородно буу зэбсэгэй туршалгые хорюулхын түлөө хүдэлөө ударидагша Грециин организациин үүсхэлээр суглаан үнгэргэгдэжэ, парламентын депутадууд Заккас болон Кицикис, Афинын врачуудай союзай түрүүлэгшэ профессор Флорос, Грециин уранзохёолшодой союзай түрүүлэгшэ Терос болон бусад суглаан дээрэ хэлээ.

Грециие атомна буу зэбсэгэй [ба]за болгуулхагүйн түлөө, амгалан тайбан байдал бата бэхи болгохын түлөө тэмсэхэ шухала гэжэ үгэ [хэ]лэгшэд онсолон тэмдэглэбэ.

Атомна, водородно буу зэб[сэгэй] туршалгые дары хорихо гэһэн эр[илэ]тэ табиһан резолюци суглаанда [ха]баадагшад нэгэн дуугаар батал[ж]абаа.

Францида правительство байгуулагдаагүй байһаар

ПАРИЖ, июниин 6. (ТАСС). Июниин 5-да Пьер Пфлимлен, Ги Молле, Рене Бийер гурбанай шэнэ правительство байгуулхаһаа арсаһанайнь һүүлээр, радикал-социалист Морис Буржес-Монури гэгшэдэ президент хандаба. Ги Моллейн правительствода энэ хүн национальна оборонын министрын тушаал даажа байхадаа, Алжирта боложо байгаа колониальна дайе, мүн Египедтэ эсэргүү хэгдэһэн зэбсэгтэ добтолгые үүдхэлсэһэн хүнүүдэй нэгэн байгаа. Хэдэн политическэ хөөрэлдөө хэһэнэйнгээ һү[ү]лээр шэнэ правительство ба[й]гуулха, болихо тухайгаа эсэс[һэ]нь шиидхэхэб гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Президент яажа энэ Буржес-М[о]нурида хандаба гээшэб гэжэ «Л[и]берасьон» газетэ гайхан бэшэ[нэ]. «Ажалша зоной аша туһада хар[ша] политикые хара аминайнгаа а[ша] туһада ашаглаха гэһэн хүнү[үдэй] Буржес-Монуриие правительств[ые] толгойлогшо болгохые оролдо[]... гэжэ газетэ тэмдэглэнэ.

Ч, ЦЫДЕНДАМБАЕВ

Түрэл нютагһаа холо[*])

Хоёр гартаа түмэр буу абахаһаа байха, харин амаараа «буудаха» гэжэ ламанар хэлэдэггүй ха юм. Тиимэ ламанар хадаа гансахан «алаха гэһэн үгэ хэлэхэ гээшэ угаагдашагүй ехэ нүгэл» гэжэ тоолодог.

Гомбын Галсан тиимэ тооной лама бэшэ. Арба хүрөөгүй хүбүүгээ лама болгохоёо дасанда абаашахадаа эхэ эсэгэнь тэрэнэй хубараг болохо дуратай үгыгөөрнь һонирходоггүй, энээн тухайда өөрһөөнь асуудагшьегүй байгаа ха юм. Гомбын Галсан һахил хүртэһэн, габшэ болотороо ном үзэһэншье һаа, өөрыгөө лама гээшэб гэжэ тоолодог этигэдэгшье һаа, «ангуушал байхал табисууртай хүн байгааб даа»—гэжэ үнинэн хабһанайнгаа оёорто һанахадажа ябадагхан байгаа.

Теэдшье эды олон жэлдэ ород городто байжа, ород ном уншажа, ородуудай дунда дадаһан энэ байдалынь тэрэнэй һанал нилээдгүй хубилгаа. Гэбэшье, Галсан Гомбоев хадаа Доржоһоо тон ондоо, түрэл арадайнгаа ёһо заншал мартадаггүйхэн хүн байгаа. Һара һарлажа, жэл жэллэжэ город соо байхадаа Доржо уйдадаггүй юм. Харин Галсан тиимэ бэшэ. Тэрэнииешни нуга тала, ногоон зүлгэтэ добо хаданууд, гол нуурнууд ходол уряалан дуудажа байдаг.

Теэд лэ лама ёһондоо урбаһан, гэлэн нэрэдээ харша юумэ хэһэниинь гансал агнууриин шунал, буу үргэлөөд зайгуултаха буурашагүй халуун хүсэлынь лэ байһан байгаа.

— Нүхэрни, талаар зайгаад ерээлди даа!—гэжэ тэрэ Доржодо олонто удаа хандаа юм. Энэнь «нүхэрни, агнаад ерээл даа—гэһэн удхатай үгэ байгаа.

Хэдэн жэлэй урда Доржо Галсаниие агнуури дурдахадаа шошог зугаа гаргана гэжэ һанадаг байгаа. Тиигээд, Галсанайнгаа анюулһан нугаһа шубуудай мяхые хэдэнтэ удаа садатараа эдиһэн хойноо, һайн нүхэрэйнгөө шубуудые бусадһаа худалдажа абаагүй, харин өөрөө «анюулһандань» этигэдэг болоо.

Гуляевайда Доржын ошожо сэдьхэлдээ бэлхи ургуултараа Татьяна Алексеевнае хэлсэһэнһээнь хойшо гурбан хоног үнгэрбэ. Алибаа һайшаалтай һайн юумэнүүдые сэдьхэлдээ һанажа ябадаг, зүрхэнэйнгөө эгээл үнэтэ шэмэгынь болгожо оролдодог тиимэ шанар хүн бүхэндэ бии ха юм. Тиимэһээ именинэ үдэшэсэ Таниин фортепиана дээрэ наадаһые, өөртэнь дурлаһыень тиихэдэ мэдэһэнээ, тэрэнэй удаа театральна талмайда уулзахадаа, нэрыень ямарханаар дурдан хэлэһыень Доржо ходол һанаандаа оруулжа ябаа. Теэд лэ Гуляевайда Таниин ерээгүй ушарһаа гомдоһон гомдолоо, мүн хэнэйшьеб бэшэжэ, нэрээ табингүй эльгээһэн хорото шүлэгхэн тухайдашье Доржо сум мартаба. Газаа үйлсэдэ заримадай аманһаа уйгарлаһан хараалай үгые бидэнэр ходол һанажа ябадаггүй, гурба алха ябаад мартан гээдэг бэшэ гүбди?

Галсан орожо ерэбэ. Таня Доржо хоёрой дунда бии болоһон харилсаан тухай Галсан һэжэглээшьгүй. Нүхэртөө энээн тухайда хэлэжэ үгэлтэй гү, али үгы гү? Теэд лэ хэлэһэн үгэмни энэ нүхэрыемни баярлуулхагүй, харин Галсанһаа ехэл зэмэ буруушаалта дуулаха болохоб гэжэ мэдэхэдээ Доржо даб дээрэ халажа ядана. «Бурхан буддын шажантай зон гээшэбди, һүзэгөө, арадайнгаа ёһо гурим мартахал хэрэггүй» гэжэ Галсан захидаг, үшөө Доржын хойноһоо тагнуултажа адагладаг шэнги байгаа. Хүнэй эльгэһэн тэрэ атаа жүтөөнэй нюуса тэмдэг харуулаадшье юун болохоб даа?

— Үглөө үдэр эртэлжэ нуурта ошое. Уһанда орохобди,—гэжэ Галсан идхаба. «Уһанда орохоһоо үлүүгээр, уһанай шубуу анюулха тухай бодожо байнаш»—гэжэ Доржо нүхэрөө тааба. Нэгэ үдэрые сэбэр тунгалаг агаарта үнгэргэхэдэнь муу бэшэ байжа, Доржо зүбшөөбэ.

Үглөө үдэрынь Галсан тоншье эртэ, Доржын унтаридаа байхада буугаа үргэлэнхэй орожо ерэбэ. Арһахан сүүмхэ соогоо шандайтар эдихэ юумэ хэнхэй, агнуурингаа хэрэгсэлтэй юумэнүүдые сүм бултыень абанхай. Доржо яаралтайхан хубсална.

Анханда Доржын Газизэ басагантай һайнууд байһыень мэдэхэ дээрэһээ Галсан ходол тэрээгээрынь хайрадаг байба.

— Зай... Ши ходол басага агнажа бү бай, ганса нэгэ шубуу агнажа һура!

— Нүхэр, бишни лама һахилтай бэшэ хадаа шубуу агнажа һураагүйб, — гэжэ Доржо дундаагаа абалдаад лэ байна.

Хоротойхон харюуень Галсан ойлгоошогүй болобо.

— Агнажа һурахаш даа... Агнуурида хурса нюдэн, тэсэбэри, үшөө тиигээд лэ баруун гарай долёобор хурган гурбан хэрэгтэй юм!

— Үшөө тиигээд лэ, нүгэл хилэнсэдһээ айхагүй хатуу зориг нэмэгдэхэ ёһотой бэшэ гү?—гэжэ Доржын нэмээхэдэ Галсан баһал дуулаашагүй болобо.

— Басагадшье, шубуудшье аб адли ха юм... Хэрбээ шубуудай хүхэ тэнгэридэ элидэг һаа, басагад гээшэшни инаг дуранай олимпын оройгоор дүүлижэ ниидэдэг. Шубуудтал тэдэшни баһал өөрын уургайтай. Теэд басагадайшни уургай залуухан студентнэрэй зүрхэн соохонол заһагдаһан байдаг!—гэжэ Галсан агнуурида гараха болоһондоо ехэ баяртай байжа, юрэ хэлэдэггүй хошон үгэнүүдээ хэлэжэ байба. Доржын дуугай һуухада Галсан бүри гаарана.

—Теэд лэ ангуушан шагааһан шубуугаа заатагүй тудажа, муу эрэшүүл дурлалайгаа амурова годли хии талаар эльгээгээд, шагаажа буудаһан басагыень годлинь хүсэдэггүй. — Галсан ехээр эльгэ хатана. Танитай Доржын шэнэ ямар харилсаатай болоһон тухайда энэ нэгэ аргаар мэдэжэ болоо бэшэ гү?

Доржо нүхэрөө нэбтэ хаража һууна. «Газизэ басаганай хойноһоо харайгаад һула һалаа һэн гүш? Мүнөө Иван Кондратьевай дүү басаганаар һайнууд болоот. Нүхэрни һэргэг бай. Бу эндүүрэ даа». Аха хүнэй һэргылхэ тэдэ үгэнүүдые шог нааданай хушалтаар далдалхадаад урдань табижа байһыень Доржо ойлгоно.

Амида амитадые агнажа буддын шажанай гуримһаа заримдаа өөрөө хазайдаг энэ Галсан яахадаа намайе бурят басаганаар лэ танилсаһай гэжэ хүсэнэб? Магометанка болон христианканууд Галсанай нюдэндэ юугээрээ муу болооб? Хүнгэн һэбхи татар басаганаар холбоорсолдожо алдуу хэһэниинь хээ. Теэд хоёр ангуушад буунуудые абаад хээрэ ябаба гээшэ. Нэгэнэйнгээ тудаагүй сагаалса нүгөөдэнь тудаха ха юм... Оножо тудааша ангуушаниинь оножо тудаагүй тэрэ ангуушандаа өөдэрхэхэ ушартай гээшэ гү? Дахяад буудахадаа тугаархан тудаагүйнь оножо, оноогүйнь энэ удаа онолон тудадаг бэшэ гү? Ламынгаа шэрээһээ буужа, ангуушанай эмээлдэ энэ нүхэрынь мордожошье болохол. Тиигээ һаа заатагүй гэрлэхэ байха. Теэд лэ бурят шажантайшье һаа Тыкши зайһанай Янжимадал һамган энэ нүхэртэ дайралдажа болохо юумэ бэшэ гү? Тиихэдэнь Доржо ондоо нэгэ, Галсанай түрүүшээр дурагүй байһан нүхэртээ һайн һуужашье болохол.

— Доржо юундэ энеэдэһэншни хүрэнэб?

— Минии мүнөө миһэд гэһэндэ ямар гайхал байнаб? Хожомоо би магад эльгэ хатажа, унатараа дуһатараа энеэжэшье болоходоо болохолби... Галсан сүүмхэ соош бултадаа эдихэ хүнэһэн гээшэ гү? Наймаанай рядуудта худалдагдажа байһан эдеэ хоолой хахадыень шүүрдэжэ асараа бэшэ гүш?

— Тэндэ сэбэр агаарта хомхойгоор юумэ эдигдэхэ байха.

— Эндэшни юун бииб?

— Хилээмэн... тоһон... загаһан...

— Ши Галсан мяхал бү аба... Байг...

— Юундэ?

— Нугаһа шараха, түлөөһэгүй шэнэхэн мяха эдихэ аад, городһоо мүнгэтэ мяха абаашаад яахабибди?

— Зүб лэ даа... зүб.

Хэрбээ юумын «анюулагдаагүй» һаа Доржо наада хараха эрэлээ татажа, һуури табижа байна гэжэ Галсан ойлгобо. «Бэшэжэ байһан ажал, дуранайнь хэрэг хоёр мүнөөдөө һайн ябаа юумэлтэй. Энэ Доржо хүхюун байна»—гэжэ Галсан һанана. Тиигээд:

— Мүнөө шинии хэнэй тухайда һанажа һууһыешни би мэдэнэб даа, — гэжэ Галсан хэлэбэ. Тиигээд Доржые эшэн алдажа улайха бээзэ гэжэ ажаглаба. Т[еэд] Доржо һанаалдинашьегүй. «Басага[д] тухайда бодожо һуунаш» гэхэеэ һа[на]һыень Доржо мэдэнэ. Тиигээд нюу[р]... угаажа ерээд аршажа байхадаа хэлэнэ:

— Зүб, зүб, таагааш. Бишни шини[и] тухай бодожо байнаб... Ном һахилаа б[э]... һодоо орхижорхёод, һомотой буу баряа[д] хээрэ гарадаг ямар лама гээшэб гэжэ [һа]хажа байнаб. Аман соогоо маани у[н]... хын орондо, хайшан гээд лэ ямархан [...] буунай духада тус гүүлхэмни ааб г[э]... шүтэжэ ябадаг зарим ламбгайе гай[ха]шаб... Али шубуунай ами таһалжа я[ба]шуһыень адхахадаа хоригтой бэшэ юм...

— Доржо, ши хэзээ энэ агнуурьяар маяа дайрахаяа болихо хүмши... [...] һураһан юумэ һураар татуулнагүй... Ши хайшаа?

— Би мэнэ гэһээр гүйжэ ошоод, ...сабшаха зуура хубита хоолоо эдеэд е[рэ]һүү.

— Хүдөө талада гаратараа туража ү[...]хэгүй бэшэ гүш?

— Хубита хоолни хии талаар хосор[...] Юунэй түлөө һангай тэжээбэриин студ[ент] хүнбиб? Ши энээхэн ном хаража һуу.

Доржо гүйжэ гараһанаа ехэшье уд[аан] болонгүй бусажа ерэбэ.

[*]) Үргэлжэлэл. Эхиниинь манай газетын июниин 2-ой номерто.

Редактор Д. Л. ЛОБСАНОВ.

Хайрата эгэшэ

ХАНДЫНЬ

удаан саг соо хүндөөр үбшэлжэ, энэ оной июниин 6-да наһа барһантай дашарамдуулан, редакциин хүдэлмэрилэгшэ Д. Б. Цыбикжаповта, мүн бусад түрэлхидтэнь «Бурят-Монголой үнэн» газетын редколлеги, партийна болон профсоюзна организацинууд гүнзэгы шаналалаа мэдүүлнэ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора—32-74. отв. секретаря— 27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н 00445. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР Зак. № 3252.